

UNIVERZITA KARLOVA
3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Stomatologická klinika

Nikola Černá

Vzdělávání a kompetence dentální hygienistky

Education and Competences of a Dental Hygienist

Bakalářská práce

Praha, květen 2023

Autor práce: Nikola Černá

Studijní program: specializace ve zdravotnictví

Bakalářský studijní obor: dentální hygiena

Vedoucí práce: Mgr. Petra Křížová, Dis.

Pracoviště vedoucího práce: **Stomatologická klinika 3. LF UK**

Předpokládaný termín obhajoby: červen 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně a použila výhradně uvedené citované prameny, literaturu a další odborné zdroje. Současně dávám svolení k tomu, aby má bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací. Potvrzuji, že tištěná i elektronická verze v Studijním informačním systému UK je totožná.

V Praze dne 30. dubna 2023

Nikola Černá

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Petře Křížové, Dis. za odborné vedení a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala Zuzaně Vašíčkové, DiS. za poskytnutí rozhovoru a Bc. Karolíně Lacinové za přátelskou pomoc a rady při vypracovávání této bakalářské práce. Velké poděkování patří i mé rodině za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod	9
1. Teoretická část	10
1.1. Dentální hygienistka	10
1.1.1. Historie vzniku oboru dentální hygiena	10
1.1.2. Rozvoj dentální hygieny v ČR	11
1.2. Společné evropské kurikulum pro dentální hygienu	12
1.2.1. Jak je regulována dentální hygiena v Evropě?	13
1.3. Vzdělávání dentálních hygienistek	13
1.3.1. Vzdělávání DH v ČR.....	14
1.3.1.1. Kvalifikační standard přípravy na výkon zdravotnického povolání dentální hygienistka.....	14
1.3.1.2. Seznam škol pro studium dentální hygieny v ČR	19
1.3.2. Vzdělávání DH ve vybraných zahraničních státech.....	20
1.4. Kompetence dentální hygienistky	23
1.4.1. Kompetence DH v České republice.....	23
1.4.2. Kompetence DH ve vybraných zahraničních státech	25
1.4.3. Kompetence u vybraných výkonů.....	29
1.4.3.1. Anestezie, ošetření zubního kazu a pečetění fisur – světový přehled	30
1.4.3.2. RTG – světový přehled.....	32
1.5. Podmínky pro výkon povolání dentální hygienistky ve vybraných zemích.....	32
1.6. Celoživotní vzdělávání.....	35
1.6.1. Formy celoživotního vzdělávání	35
2. Praktická část	37
2.1. Cíl	37
2.2. Hypotézy.....	37
2.3. Materiál a metodika	37
2.4. Výsledky	39
2.4.1. Výsledky prvního dotazníkového šetření (pro ČR)	39
2.4.2. Výsledky druhého dotazníkového šetření (pro zahraničí)...	45

2.4.3. Rozhovor s dentální hygienistkou ze zahraničí	46
2.5. Diskuze	51
Závěr	55
Souhrn	56
Summary	57
Seznam použité literatury	59
Seznam tabulek	65
Seznam grafů.....	66
Seznam příloh.....	67

SEZNAM ZKRATEK

ADH ČR	Asociace dentálních hygienistek České republiky
Bc.	Bakalář
BIG	Profese v individuální zdravotní péči (registr profesí)
CEC	Společné evropské kurikulum
CT	Počítačová tomografie
ČR	Česká republika
ČSK	Česká stomatologická komora
DH	Dentální hygiena, dentální hygienistka
DiS.	Diplomovaný specialista
EDHF	Evropská federace dentálních hygienistů
EHP	Evropský hospodářský prostor
EU	Evropská unie
EUNI	Elektronická univerzita
IFDH	Mezinárodní federace dentálních hygienistů
ISCO	Mezinárodní standardní klasifikace povolání
Kč	Koruna česká
KNMT	Královská nizozemská dentální asociace
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MUNI	Masarykova univerzita v Brně
NHS	Národní zdravotní služba ve Spojeném království
NVM	Nizozemská asociace dentálních hygienistů
OPG	Ortopantomogram
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
RTG	Rentgen
SLU	Slezská univerzita v Opavě
s. r. o.	Společnost s ručením omezeným
SVOŠZ	Soukromá vyšší odborná škola zdravotnická
SZŠ	Střední zdravotnická škola
USA	Spojené státy americké
VOŠ	Vyšší odborná škola

VOŠZ	Vyšší odborná škola zdravotnická
VŠ	Vysoká škola
ZL	Zubní lékař

Úvod

Dentální hygienistka je považována za nepostradatelnou součást stomatologického týmu. Zastupuje především roli preventivní. Dnes, ve 21. století, je kladen důraz hlavně na včasné odhalení problémů a předcházení a zamezení vzniku onemocnění, čehož docílíme dostatečným vzděláváním zdravotnických pracovníků, včetně dentálních hygienistek. Podrobná znalost problematiky zajistí včasné odhalení prvotních příznaků a jejich následnou, vhodně zvolenou, terapii. Z důvodu neustále přibývajících nových zdrojů, podkladů a studií na téma dentální hygiena je potřeba stále přijímat nové informace a poznatky a poté je využívat v praxi tak, aby ošetření bylo co nejefektivnější.

Postavení a legislativní rámec této profese se v každé zemi odlišuje, proto nelze specifikovat jednotnou definici s popsány kompetencemi, která by byla platná pro všechny hygienistky napříč státy. V České republice získává dentální hygienistka kompetence po úspěšném absolvování VŠ nebo VOŠ. Studijní programy těchto škol jsou sestaveny na základě Kvalifikačního standardu vydaného Ministerstvem zdravotnictví ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. V některých státech (např. Spojené království) je možné po dokončeném studiu absolvovat vzdělávací kurzy, které mohou zvýšit rozsah kompetencí DH. Činnost dentální hygienistky v České republice je upravena zákonem č. 96/2004 Sb. a vyhláškou č. 55/2011 Sb. Dentální hygienistky mohou své povolání vykonávat i v jiných zahraničních státech. Je ovšem třeba splnit určité podmínky, které si individuálně stanoví daný stát.

Cílem této práce je popsat současnou situaci postavení dentálních hygienistek v České republice a porovnat tuto profesi napříč vybranými státy.

1. Teoretická část

1.1. Dentální hygienistka

Dentální hygienistka je kvalifikovaný odborník, který má za úkol provádět výchovnou činnost o správné ústní hygieně, a tím zlepšit celkové zdraví jedince. Na základě indikace zubního lékaře poskytuje preventivní péči, a tím předchází vzniku patogenních stavů. Pod odborným dohledem zubního lékaře asistuje při prevenci, léčbě a diagnostice v oblasti zubní péče.¹

1.1.1. Historie vzniku oboru dentální hygiena

Historie dentální hygieny sahá až do doby před více než sto lety. Během této doby došlo k rozvoji a změnám tohoto oboru. V roce 1907 zubní lékař Alfred Fones začal klást velký důraz na péči o dutinu ústní, aby snížil množství bakterií v ústech, a tím snížil riziko vzniku zubního kazu. Tomuto tématu se začal věnovat kvůli tomu, že v době jeho absolvování bylo zjištěno, že zubní kaz vzniká působením bakterií v dutině ústní. Z tohoto důvodu se rozhodl zaměstnat svou sestřenicí Irene Newmanovou a naučit ji profylaktické postupy, které bude aplikovat u svých pacientů. Irene Newmanová je tedy považována za první dentální hygienistku.

Jelikož tyto postupy měly pozitivní výsledky, Dr. Fones spolu s dalšími kolegy realizoval myšlenku zavedení vzdělávacího programu dentální hygieny a v roce 1913 v Bridgeportu ve státě Connecticut zahájili výuku tohoto programu. Prvních 27 absolventů v roce 1914 bylo zaměstnáno ve školním prostředí, aby motivovali a instruovali o správné péči dutiny ústní především děti. Tito absolventi byli nejprve nazýváni jako „dentální sestry“, ale to Dr. Fones později změnil na „dentální hygienistky“.

¹ ČESKO. Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dentální hygienista. *Národní soustava povolání* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/dentalni-hygienistka>

V roce 1915 byla zaměstnána první dentální hygienistka mimo školní prostředí, a to v nemocnici v New Havenu.

V červenci roku 1917 se Irene Newmanová stala první licencovanou dentální hygienistkou a později také první prezidentkou první asociace dentální hygieny – Asociace dentálních hygienistek v Connecticutu.^{2 3}

Dentální hygiena se postupně začala šířit po celém světě. První evropskou zemí, kde byla zahájena dentální hygiena, bylo Norsko roku 1924. Zde výuka probíhala jeden rok. Ovšem projevený zájem nebyl až tak velký, jelikož během 23 let dostudovalo pouze 24 dentálních hygienistek. Dalším státem byla Anglie roku 1943, kde výuka několik let probíhala pouze formou kurzů. Dále následovaly Švédsko, Nizozemsko, Švýcarsko a postupně se přidávaly i další země. Co se týče střední Evropy, sem kvůli tehdejším politickým systémům pronikla preventivní péče v oblasti ústního zdraví až později kolem 80. let 20. století. Například na Slovensku to bylo až roku 1993.⁴

Definice dentální hygienistky v učebnici Dr. Fonese zní takto: „*Dentální hygienistka je především povolána k významné práci ve vzdělávání veřejnosti. Musí se sama cítit nástrojem, jehož prostřednictvím jsou šířeny stomatologické poznatky o ústní hygieně. Největší službou, kterou může dentální hygienistka poskytnout, je trvalá výchova veřejnosti k ústní hygieně a dalším odvětvím obecné hygieny člověka.*“⁵

1.1.2. Rozvoj dentální hygieny v ČR

V ČR se začal připravovat program dentální hygieny v roce 1995. První výuka probíhala formou tříletého studia na VOŠ. Forma a struktura

² HAKES, H. The History of Dental Hygiene: Development through the Years. *Today's RDH* [online]. Vancouver: Today's RDH, 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.todaysrdh.com/the-history-of-dental-hygiene-development-through-the-years/>

³ LEHMAN, E. Alfred Fones, Irene Newman, and the Dental Hygiene Revolution. *Bridgeport Library* [online]. Bridgeport: Bridgeport Library, 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://bportlibrary.org/hc/education/dr-alfred-fones/>

⁴ MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentárky*. Praha: Grada Publishing, 2015. 47–51. ISBN 978-80-247-4865-8.

⁵ FONES, Alfred. *Mouth Hygiene; a Text-book for Dental Hygienists*. 2022. Spojené království: Legare Street PR, 2022. ISBN 101719694X.

výuky v ČR byly převzaty ze zahraničí, kde výuka dentální hygieny fungovala již několik let. Nejvíce inspirace bylo čerpáno ze švýcarského modelu. První výuka dentálních hygienistek v České republice byla zahájena 1. 9. 1996, a to rovnou na dvou školách. Jednalo se o Soukromou vyšší odbornou školu zdravotnickou pro dentální hygienistky v Praze a o Vyšší odbornou školu zdravotnickou a Střední školu zdravotnickou v Ústí nad Labem. Zpočátku se na rozvoji obou těchto škol podíleli hlavně odborníci ze zdravotnické sféry Česko-Slovensko-Švýcarské společnosti.^{6 7 8}

1.2. Společné evropské kurikulum pro dentální hygienu

CEC je soubor doporučených osnov, kterými by se evropské státy mohly řídit při sestavování učebních plánů pro dentální hygienistky. CEC ovšem nezasahuje do národních předpisů, jelikož každá země má dentální hygienu regulovanou rozdílným způsobem. Slouží tedy pouze jako standardní rámec pro vzdělávání dentálních hygienistek. Jednotlivé státy mohou tyto osnovy použít jako základ při sestavování studijních programů a upravit si je podle svých místních předpisů a zákonů.

Cílem CEC je poskytnout jasné osnovy pro dentální hygienu v celé Evropě, ale zároveň respektovat socioekonomické a regionální rozdíly evropských států. Snaží se zajistit, aby tyto osnovy byly přístupné jak pedagogům, tak studentům a aby byla zvýšena bezpečnost pacientů prostřednictvím odborné a kvalitní péče.⁹

CEC bylo zavedeno EDHF, která zastupuje 24 národních asociací dentální hygieny. Mezi země, které jsou součástí EDHF, patří: Rakousko,

⁶ Asociace dentálních hygienistek ČR. Historie, vznik a vývoj ADH ČR. www.asociacedh.cz [online]. Praha: ADH ČR, 2022 [cit. 2022-09-23]. Dostupné z: <https://www.asociacedh.cz/historie-vznik-a-vyvoj-adh-cr/>

⁷ MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentárky*. Praha: Grada Publishing, 2015. 47–51. ISBN 978-80-247-4865-8.

⁸ KOVALOVÁ, E. ČIERNY, M. *Orální hygiena*. Prešov, Zurich: Vydavateľstvo Anna Nagyová, 1994. ISBN 80-967041-3-3.

⁹ JONGBLOED-ZOET, C., NYBLOM, Y., BOL, E., & FIELD, J. C. A common European curriculum for dental hygiene. *European Journal of Dental Education*. 2020, 24(4), 611–615. <https://doi.org/10.1111/eje.12501>

Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Německo, Irsko, Izrael, Itálie, Lotyšsko, Litva, Malta, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko a Spojené království. V současné době je součástí přibližně 90 000 dentálních hygienistek a hygienistů z těchto zemí.¹⁰

1.2.1. Jak je regulována dentální hygiena v Evropě?

Co se týče dentální hygieny, nejsou stanoveny jednotné regulace pro všechny členské státy EDHF. V každém státě jsou menší či větší odlišnosti v tom, jak se dentální hygienistky vzdělávají a co následně dentální hygienistka může, či nemůže v praxi vykonávat. Tyto regulace si stanovuje každý stát samostatně. Tato nejednotnost je umocněna hlavně tím, že ISCO (The international standard classification of occupations) nerozlišuje dentální hygienistky jako samostatné povolání, ale jsou zařazeny do podskupiny 3251 – Zubní asistenti a terapeuti. Kvůli tomu je těžké jednoznačně určit, jakou roli představuje dentální hygienistka ve světě.¹¹

1.3. Vzdělávání dentálních hygienistek

Aby mohla dentální hygienistka vykonávat své povolání, je třeba absolvovat určitý typ vzdělání. To, jakým způsobem získá hygienistka způsobilost k výkonu povolání, se v každé zemi odlišuje. Napříč státy existuje několik možností, jako jsou vysoké školy nebo vyšší odborné školy. Existuje také možnost i rozšíření kompetencí po absolvování specializačních kurzů.¹²

¹⁰ EDHF. Joint Statement by EDHF and IFDH on the WHO draft Global Strategy on Oral Health. *EDHF* [online]. Norsko: European Dental Hygienists Federation, 2022 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.edhf.eu/news-show/joint-statement-by-edhf-and-ifdh-on-the-who-draft-global-strategy-on-oral-health>

¹¹ JONGBLOED-ZOET, C., NYBLOM, Y., BOL, E., & FIELD, J. C. A common European curriculum for dental hygiene. *European Journal of Dental Education*. 2020, 24(4), 611–615. <https://doi.org/10.1111/eje.12501>

¹² VAVROSKY, K. 5 Ways to Reinvigorate Your Career as a Dental Hygienist. *Today's RDH* [online]. Spojené království: Today's Digital Media, 2018 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.todaystrdh.com/5-ways-to-reinvigorate-your-career-as-a-dental-hygienist/>

1.3.1. Vzdělávání DH v ČR

Vzdělávání dentálních hygienistek v České republice se řídí platnou legislativou. Odborná způsobilost k vykonávání povolání dentální hygienistky v České republice je upravena zákonem č. 96/2004 Sb. (Příloha č. 3) a vyhláškou č. 55/2011 Sb. (Příloha č. 1). V zákoně jsou dány 3 způsoby, jakými odbornou způsobilost získat:

- Absolvování akreditovaného zdravotnického bakalářského oboru na vysokých školách
- Absolvování nejméně tříletého studia na vyšších odborných školách v oboru diplomovaná dentální hygienistka
- Absolvování pomaturitního specializačního studia pro všeobecné sestry, jestliže bylo toto studium zahájeno nejpozději roku 2004.¹³

Minimální požadavky na studium, které slouží k získání odborné způsobilosti, jsou stanoveny vyhláškou č. 39/2005 Sb. K této vyhlášce je vytvořen kvalifikační standard, který podrobněji vymezuje tyto požadavky.¹⁴

1.3.1.1. Kvalifikační standard přípravy na výkon zdravotnického povolání dentální hygienistka

Termínem kvalifikační standard se rozumí minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti. Tyto požadavky se vztahují ke studiu na vysoké i vyšší odborné škole v rozsahu nejméně tří let. Ministerstvo zdravotnictví spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy doporučuje se těmito požadavky řídit při sestavování

¹³ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2004 (2023) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

¹⁴ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Vyhláška č. 39/2005 Sb.: Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2005 (2018) [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>

vzdělávacího programu, aby absolventi těchto vzdělávacích programů byli dostatečně připraveni na následný výkon povolání dentální hygienistka.

DH se dá v ČR vystudovat dvěma způsoby, a to buď na VŠ v podobě bakalářského studijního programu anebo na VOŠ. Na VŠ je možné studovat formou prezenční nebo kombinovanou.^{15 16} Na VOŠ studium probíhá buď formou denní nebo též kombinovanou.¹⁷ (Prezenční forma = výuka probíhá téměř ve všech všedních dnech, student je v osobním kontaktu s vyučujícím. Kombinovaná forma = kombinace prezenčního a distančního studia. Distanční forma = student není v osobním kontaktu s vyučujícím, studium probíhá převážně on-line).

Minimální doba studia je 3 roky, přičemž praktická výuka by měla být v rozsahu alespoň 1 500 hodin (dle vyhlášky č. 39/2005 Sb. – Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání).¹⁸ Tato vyhláška č. 39/2005 Sb. § 16 stanovuje, že praktické vyučování poskytuje: „*dovednosti a znalosti v provádění výkonů spojených s odbornou ústní hygienou, v edukaci pacientů k moderním postupům ústní hygieny, v provádění zdravotní výchovy, v provádění výkonů zaměřených na ošetření iniciálních změn tvrdých zubních tkání a parodontu, na odstraňování faktorů lokálního dráždění v dutině ústní*“ a že „*praktické vyučování probíhá ve školních laboratořích, ve zdravotnických zařízeních, poskytovatele ambulantní nebo lůžkové péče v oboru zubní lékařství a poskytovatele ambulantní péče v oblasti dentální hygieny.*“¹⁹

¹⁵ VysokeSkoly.com. *VysokeSkoly.com* [online]. Praha: Centrum vzdělávání AMOS, 2023 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.com/vysoke-skoly-1/lekarska-fakulta-2#96634>

¹⁶ UK. Průběh o organizace studia. *Univerzita Karlova* [online]. Praha: Univerzita Karlova, 2020 [cit. 2022-11-13]. Dostupné z: <https://cuni.cz/UK-1.html>

¹⁷ NPI ČR. Diplomovaná dentální hygienistka. *Infoabsolvent.cz* [online]. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2023 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/KartaOboru/5341N31/Diplomovana-dentalni-hygienistka>

¹⁸ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Kvalifikační standard Dentální hygienistka. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2010 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18168/39484/KS_Dentaln%C3%AD_hygienistka.pdf

¹⁹ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Vyhláška č. 39/2005 Sb.: Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. *Www.zakonprolidi.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2005 (2018) [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>

Co se týče teoretické výuky, zde jsou povinné předměty rozdělené do třech kategorií:

A) Předměty, které poskytují znalosti potřebné pro vykonávání zdravotní péče jako dentální hygienistka a také pro preventivní postupy v oblasti zubní péče.

- a. Anatomie a fyziologie
- b. Patologie
- c. Chemie
- d. Mikrobiologie a epidemiologie
- e. Orální histologie
- f. Fyziologie výživy
- g. Farmakologie
- h. Preventivní zubní lékařství

B) Předměty, které poskytují znalosti o dentální hygieně a klinických oborech.

- a. První pomoc
- b. Všeobecné zubní lékařství
- c. Parodontologie
- d. Orální hygiena
- e. Dermatologie
- f. Základy vnitřního lékařství a pediatrie
- g. Zubní protetika
- h. Zobrazovací metody a radiační ochrana
- i. Instrumentárium v zubním lékařství
- j. Provoz ordinace dentální hygienistky

C) Předměty, které poskytují znalosti ze sociálních oborů a dalších souvisejících oborů.

- a. Etika ve zdravotnictví
- b. Základy psychologie

- c. Základy pedagogiky a edukace
- d. Základy ekonomie a managementu
- e. Ochrana a podpora veřejného zdraví
- f. Základy práva a legislativy
- g. Informatika, statistika a metodologie vědeckého výzkumu
- h. Komunikace

Podmínky k přijetí ke studiu na VŠ nebo VOŠ:

1. Uchazeč/ka, která se hlásí na daný vzdělávací program, musí mít dokončené středoškolské vzdělání s maturitou a následně musí úspěšně absolvovat přijímací zkoušky na danou vysokou nebo vyšší odbornou školu.
2. Zdravotní stav uchazeče/uchazečky splňuje zdravotní kritéria daná pro studium vybrané školy (v souladu s nařízením vlády č. 211/2010 Sb.).
3. Cizinci musí splňovat požadavky dané právními předpisy České republiky a mezinárodními smlouvami.

Přijímací zkoušky na VŠ:

Na **3. LF UK** a na **MUNI** se v současné době jedná o jednokolové přijímací zkoušky, které zahrnují písemné testy z biologie a chemie. Z každého předmětu je zde 30 otázek, celkem tedy 60 otázek. Otázka má vždy jednu správnou odpověď.^{20 21}

Na **SLU** jsou psány písemné testy z biologie, základů společenských věd a všeobecných studijních předpokladů. Testy jsou složené ze 40 otázek a u každé je jedna správná odpověď. Dále je třeba napsat motivační dopis.²²

²⁰ VysokeSkoly.com. Přehled škol. *VysokeSkoly.com* [online]. Praha: Centrum vzdělávání AMOS, 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.com/obor/47852>

²¹ VysokeSkoly.com. Přehled škol. *VysokeSkoly.com* [online]. Praha: Centrum vzdělávání AMOS, 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.com/obor/96634>

²² Slezská univerzita. Přijímací řízení. *Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik* [online]. Opava: Fakulta veřejných politik v Opavě, 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/fvp/cz/soprijimacirizeniaktualni>

Přijímací zkoušky na VOŠ:

Přijímací zkoušky na VOŠ se na každé škole liší. Mohou být uskutečněny formou písemného testu, testu manuální zručnosti, hodnocení předchozích studijních výsledků, ústního pohovoru a další. Zde jsou uvedeny některé příklady ze současné situace:

Na **VOŠZ a SZŠ v Praze** je přijímací řízení složené z písemného testu z biologie člověka. Test má 50 otázek a vždy je jedna správná odpověď. Také je třeba absolvovat ústní pohovor, kde je prezentován odborný text, aby byly posouzeny komunikační schopnosti uchazeče. Poslední částí je test manuální zručnosti.²³

Na **Soukromé VOŠZ pro dentální hygienistky v Praze** se dělají přijímací zkoušky až v případě, že je přesažena kapacita třídy (více jak 24 uchazečů). Pokud není více jak 24 uchazečů, přijímací zkoušky se nekonají. Jestliže se přijímací zkoušky konají, je psán test z biologie, chemie a českého jazyka.²⁴

Na **VOŠZ a SŠZ v Ústí nad Labem** je přijímací zkouška pro denní studium formou ověření manuální zručnosti. Hodnotí se také prospěch z maturitních zkoušek. Pro kombinované studium se navíc píše test ze somatologie a je třeba doložit potvrzení o absolvování minimálně 1 roku praxe u ZL jako zubní instrumentářka.²⁵

Na **SZŠ a VOŠZ v Brně** se pro přijetí hodnotí několik kritérií. Hodnotí se výsledky vzdělávání ze střední školy. Uchazeč musí splnit zkoušku manuální zručnosti a písemné zkoušky z biologie, chemie a anglického jazyka.²⁶

²³ POHLOVÁ, Z. Kritéria přijímacího řízení VOŠZ 2023 - 2024. *Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola Praha* [online]. Praha: Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola, 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.szsp Praha1.cz/file.php?nid=6880&oid=9664624>

²⁴ HEJK, J. Podmínky přijímacího řízení. *Soukromá vyšší odborná škola zdravotnická pro dentální hygienistky, s.r.o.* [online]. Praha: SVOŠZ pro dentální hygienistky, 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.dhskola.cz/wp-content/uploads/2022/12/Podminky-PR-DH-2023-24.pdf>

²⁵ VOŠZ a SŠZ. Kritéria pro přijímání uchazečů na VOŠ. *Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední škola zdravotnická* [online]. Ústí nad Labem: VOŠZ a SŠZ, 2023 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.szsvzs.cz/aktuality-pro-uchazece/kriteriya-pro-prijimani-uchazecu-na-vos>

²⁶ SZŠ a VOŠZ Brno. Přijímací řízení (DDH). *Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Brno* [online]. Brno: VOŠZ a SŠZ, 2023 [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.szsbno.cz/vyssi-odborna-skola/diplomovana-dentalni-hygienistka>

Na **SZŠ a VOŠZ v Olomouci** je přijímací zkouška dána písemným testem z obecných studijních předpokladů a biologie člověka. Test má celkem 69 otázek a u každé je jedna správná odpověď.²⁷

Podmínky k ukončení studia na VŠ:

1. získání dostatečného počtu kreditů (stanoveno univerzitou)
2. splnění závěrečných zkoušek z předmětů parodontologie a preventivní stomatologie
3. vypracování a obhájení bakalářské práce

Podmínky k ukončení studia na VOŠ:

1. získání dostatečného počtu kreditů
2. splnění závěrečných zkoušek z předmětů parodontologie, preventivní stomatologie a z cizího jazyka
3. vypracování a obhájení absolventské práce²⁸

1.3.1.2. Seznam škol pro studium dentální hygieny v ČR

Dentální hygiena se dá v České republice studovat na třech VŠ v Praze, v Brně a v Opavě. Dále se dá studovat na jedenácti VOŠ v Praze, v Ústí nad Labem, v Brně, v Karlových Varech, v Plzni, v Ostravě, v Nymburku, v Olomouci a v Českých Budějovicích (Příloha č. 2).

Studium na VŠ je hrazeno MŠMT. Studium na státní VOŠ je standardně hrazeno částkou 3 000 Kč/rok. Soukromá vyšší odborná škola zdravotnická pro dentální hygienistky s. r. o. v Praze je hrazena částkou 70 000 Kč/rok. Vyšší odborná škola zdravotnická, managementu a veřejnosprávních studií s. r. o. je hrazena částkou 57 000 Kč celkem za denní studium a 42 000 Kč celkem za kombinované studium (Příloha č. 2).

²⁷ SZŠ a VOŠz E. P. a JŠ. Aktuální informace k přijímacímu řízení. *SZŠ a VOŠz E. P. a JŠ s právem SJZ Olomouc* [online]. Olomouc: SZŠ a VOŠz E. P. a JŠ s právem SJZ Olomouc, 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.epol.cz/vosz/prijimaci-rizeni-vosz>

²⁸ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Kvalifikační standard Dentální hygienistka. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2010 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18168/39484/KS_Dentáln%C3%AD_hygienistka.pdf

1.3.2. Vzdělávání DH ve vybraných zahraničních státech

Vzdělávání dentálních hygienistek se ve vybraných státech liší. Zaměřujeme se na Evropu, převážně na země severní Evropy z důvodu vysoké vyspělosti těchto států a vysoké kvality poskytovaných zdravotnických služeb (Příloha č. 5).

Vzdělávání v DÁNSKU

Zde je možné studovat obor dentální hygienistka na dvou univerzitách v Kodani a v Aarhusu. Standardní délka studia je tři roky a následně absolvent získá bakalářský titul.^{29 30 31}

Vzdělávání ve FINSKU

Zde je možné studovat obor dentální hygienistka na čtyřech univerzitách, které se nacházejí ve městech Helsinky, Kuopio, Turku a Oulu. Standardní doba studia je tři a půl roku a absolvent následně obdrží bakalářský titul.^{32 33}

Vzdělávání v NIZOZEMSKU

Zde studium dentální hygieny probíhá na čtyřech VOŠ ve městech Groningen, Nijmegen, Utrecht a VOŠ Inholland sídlí ve více městech, jako jsou Amsterdam, Rotterdam, Dordrecht a další.³⁴ Standardní doba studia je čtyři roky. První rok studia se nazývá propedeutický, tedy přípravný a pak následuje tříletá hlavní část studia.³⁵ Od 1. 7. 2020 se zde rozlišuje dentální

²⁹ University of Copenhagen. Dental Hygienist. *University of Copenhagen* [online]. Copenhagen: University of Copenhagen, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://skt.ku.dk/english/tp/>

³⁰ Aarhus Universitet. Tandpleje, Professionsbacheloruddannelse. *Aarhus Universitet* [online]. Aarhus: Aarhus Universitet, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://bachelor.au.dk/tandplejer/>

³¹ Studenten Guider. Dental hygienist. *Studenten Guider* [online]. Odense: Studenten Guider, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://studenterguiden.dk/en/Tandplejer/CopenhagenAarhus/uddannelser/Professionsbachelorer/741>

³² FADH. Suuhygienistikoulutus. *FADH* [online]. Helsinki: FADH, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://www.suuhygienistiliitto.fi/koulutus/suuhygienistikoulutus/>

³³ Metropolia. Suuhygienisti AMK, päiväopiskelu. *Metropolia* [online]. Helsinki: Metropolia, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/amk-tutkinnot/suuhygienisti>

³⁴ KNMT. Opleiding tot mondhygiënist. *KNMT* [online]. Utrecht: KNMT, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://knmt.nl/voor-patienten/het-beroep-mondhygienist/opleiding-tot-mondhygienist>

³⁵ KNMT. Het beroep mondhygienist. *KNMT* [online]. Utrecht: KNMT, 2023 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z:

<https://knmt.nl/voor-patienten/het-beroep-mondhygienist>

hygienistka a registrovaná dentální hygienistka. (více k tomuto tématu v kapitole č. 1.4.2.)^{36 37}

Vzdělávání v NORSKU

Studium je možné na čtyřech univerzitách. Nachází se ve městech Bergen, Oslo, Tromsø a Innlandet. Standardní doba studia je tři roky a následně absolvent získá bakalářský titul. Je zde také možnost pokračovat v navazujícím studiu, které trvá dva roky a následně je udělen magisterský titul.^{38 39 40}

Vzdělávání na SLOVENSKU

Na Slovensku studium pro obor dentální hygienistka probíhá na dvou VŠ v Prešově a v Bratislavě a po absolvování studia je udělen bakalářský titul. Standardní délka studia je tři roky a absolvent získá bakalářský titul. Momentálně už zde není možnost studovat DH na VOŠ.⁴¹

Vzdělávání ve SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ

Zde existuje mnoho možností, kde studovat obor dentální hygienistka. Studovat je možné ve dvaceti městech na více než dvaceti pěti univerzitách. Mezi tato města patří například Portsmouth, Londýn, Manchester, Cardiff, Essex, Birmingham, Glasgow, Liverpool a další. Délka studia je zde různorodá, ale zpravidla trvá jeden, dva, tři nebo čtyři roky. V nejvíce případech se jedná o tříleté studium. Po dokončení univerzity je zde několik možností, jaký titul absolvent získá. Většinou se jedná o bakalářský titul získaný po třech letech studia, nebo navazující magisterský titul. Spojené království je specifické tím, že jsou zde rozlišené

³⁶ NVM. Wat mag mijn mondhygiënist doen? *NVM* [online]. Utrecht: NVM, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mondhygienisten.nl/wat-doet-een-mondhygienist/>

³⁷ Inholland University. Mondzorgkunde voltijd. *Inholland Hogeschool* [online]. Amsterdam: Inholland Hogeschool, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.inholland.nl/opleidingen/mondzorgkunde-voltijd/>

³⁸ NTpF. Hva er en tannpleier?. *Norsk Tannpleierforening* [online]. Oslo: Norsk Tannpleierforening, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://tannpleier.no/tannpleier/>

³⁹ MATHISEN, M. Tannpleier. *Utdanning.no* [online]. Tromsø: utdanning.no, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/tannpleier>

⁴⁰ MATHISEN, M. Studier innen tannpleie. *Utdanning.no* [online]. Tromsø: utdanning.no, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://utdanning.no/studiebeskrivelse/tannpleie>

⁴¹ ADHS. Školy dentálnej hygieny. *Asociácia dentálných hygieničiek v Slovenskej Republike* [online]. Slovensko: adhs.sk, 2022 [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://adhs.sk/pre-verejnost/skoly-dentalnej-hygieny/>

dvě profese, a to dentální hygienistka a dentální terapeut. Rozdíl je v tom, že dentální hygienistka je zde ekvivalentem pro dentální hygienistku v České republice, tudíž se věnuje především edukaci a instruktáži, odstranění povlaků a zubního kamene a leštění povrchů zubů a zubních náhrad. Kdežto dentální terapeut je rozsahem svých kompetencí zařazen do kategorie mezi dentální hygienistky a zubní lékaře. Je oprávněn poskytovat preventivní prohlídky, zhotovovat výplně a věnovat se především dětské stomatologii.^{42 43}

Vzdělávání ve ŠVÉDSKU

Zde se dá obor dentální hygienistka vystudovat na šesti univerzitách. Tyto univerzity se nacházejí ve městech Göteborg, Jönköping, Kristianstad, Solna, Umeå, Karlstad a Malmö. Standardní délka studia byla v roce 2019 prodloužena z dvou let na tři roky a po této době absolvent získá bakalářský titul. Je zde také možnost pokračovat v navazujícím studiu další dva roky a student následně obdrží magisterský titul. Několik jednotlivců zde ročně dosáhne i doktorského titulu.^{44 45 46}

Vzdělávání ve ŠVÝCARSKU

Ve Švýcarsku je možnost vystudovat obor dentální hygienistka na čtyřech VOŠ. Dvě VOŠ se nachází v Curychu, jedna v Ženevě a jedna v Bernu. Standardní délka studia je tři roky a poté absolvent obdrží titul „diplomovaný specialista“.^{47 48 49}

⁴² NHS. Dental hygienist. *NHS* [online]. Anglie: NHS, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://www.healthcareers.nhs.uk/explore-roles/dental-team/roles-dental-team/dental-hygienist>

⁴³ Dentistry by Cure Clinics. Dental Hygienist v Dental Therapist: Whats the difference anyway? *Dentistry by Cure Clinics* [online]. London: Dentistry by Cure Clinics, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://dentistry.cureclinics.uk/dental-hygienist-v-dental-hygienist-whats-the-difference-anyway/>

⁴⁴ JOHANNSEN, A., MALMQVIST, S., GRACA, S., ASSUNÇÃO, V., ALBUQUERQUE, T., & LUIS, H. The Dental Hygienists in Sweden and Portugal: A Comparative Study. *Journal of International Society of Preventive & Community Dentistry*. 2019, 9(3), 296–302. https://doi.org/10.4103/jispcd.JISPCD_1_19

⁴⁵ SRAT. Kompetensutveckling online. *SRAT* [online]. Stockholm: SRAT, 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://www.srat.se/Tandhygienistforening/profession/kompetensutveckla-dig-online/>

⁴⁶ SRAT. Tandhygienistutbildningen. *SRAT* [online]. Stockholm: SRAT, 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

<https://www.srat.se/Tandhygienistforening/profession/utbildning/>

⁴⁷ Swiss Dental Hygienists. Ausbildung. *Swiss Dental Hygienist* [online]. Bern: Swiss Dental Hygienists, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dentalhygienists.swiss/beruf/ausbildung>

⁴⁸ Careum. Höhere Fachschule Dentalhygiene. *Careum* [online]. Zürich: Careum, 2023 [cit. 2023-03-20].

Dostupné z: <https://careum.ch/de/bildungsangebot/hoehere-fachschule/dentalhygiene>

⁴⁹ Swiss Dental Hygienists. Professional Profile Dental Hygiene. *Swiss Dental Hygienists* [online]. Bern: Swiss Dental Hygienists, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:

1.4. Kompetence dentální hygienistky

Kompetence dentálních hygienistek jsou v různých zemích velmi různorodé, ovšem společnými kompetencemi všech hygienistek je vzdělávat, motivovat a instruovat pacienty ke správné péči o dutinu ústní, a tím předcházet vzniku nežádoucích stavů v dutině ústní spojených s nevyhovující ústní hygienou, jako je například zubní kaz. Dále mezi společné kompetence patří orientační vyšetření stavu chrupu a závěsného aparátu zubu a provádění preventivních ošetření. Další možné kompetence se v jednotlivých státech liší podle platné legislativy daného státu.

1.4.1. Kompetence DH v České republice

DH se stává kompetentní k výkonu tohoto povolání po úspěšném absolvování daného studijního programu. Kompetence DH v ČR jsou dány platnou legislativou. Všeobecný popis činností, které spadají do výkonů dentální hygienistky, je uveden v zákoně č. 96/2004 Sb. v 2. odstavci § 17 (Příloha č. 3). Mezi tyto činnosti patří výchovná funkce v oblasti dentální prevence. Preventivní péči smí dentální hygienistka poskytovat pouze na základě indikace zubním lékařem a dále je oprávněna pod odborným dohledem zubního lékaře asistovat při preventivní, léčebné a diagnostické péči. Konkrétní činnosti DH jsou upraveny vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č. 55/2011 Sb. (Příloha č. 1). Kompetence se dělí do čtyř kategorií, a to na výkony bez odborného dohledu a bez indikace zubního lékaře, bez odborného dohledu na indikaci zubního lékaře, pod odborným dohledem zubního lékaře a pod přímým vedením zubního lékaře.⁵⁰

Závazné stanovisko ČSK č. ZS 1/2020, vydané v prosinci roku 2020, udává, že odpovědnost za dodržení podmínek má poskytovatel zdravotní služby a zubní lékař. Ten zajišťuje dentální hygienistce odborný dohled. Za

https://dentalhygienists.swiss/files/Dokumente/Beruf/Berufsbild/SDH_BroschuereA5_Berufsbild_Dentalhygiene_2016_E_web.pdf

⁵⁰ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2004 (2023) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

odborný dohled je považován stav, kdy je zubní lékař v případě potřeby schopen poskytnout pomoc dentální hygienistce. Není tedy stanovena přímo povinnost fyzické přítomnosti zubního lékaře v dané budově. To, v jaké vzdálenosti se ZL musí nacházet od DH, si určí sám lékař.⁵¹ V současné době se rozšiřuje trend otevírání ordinací DH jako OSVČ. Tyto DH si zakládají svá zdravotnická zařízení, kde často není přítomen ZL.

Po absolvování VŠ nebo VOŠ má dentální hygienistka tyto kompetence:

1. **Bez odborného dohledu** smí provádět motivaci a instruktáž hygieny dutiny ústní, stanovit úroveň ústní hygieny, provádět výchovnou činnost v oblasti preventivní péče o dutinu ústní, provádět výzkumnou činnost a manipulovat se zdravotnickými prostředky.
2. **Bez odborného dohledu v souladu s diagnózou zubního lékaře** smí vyšetřovat dutinu ústní, hodnotit stav měkkých a tvrdých tkání v dutině ústní, zhotovovat otisky a následně i modely, odstraňovat povlak a zubní kámen supra a subgingiválně, provádět leštění zubů, aplikovat desenzibilizační, remineralizační a antiseptické prostředky a odstraňovat pigmenty.
3. **Pod odborným dohledem zubního lékaře** smí pracovat jako zubní instrumentářka, aplikovat povrchovou anestezii, provádět bělení zubů, nově zhotovovat rentgenové snímky a měnit gumové prvky fixních ortodontických aparátů.
4. **Pod přímým vedením zubního lékaře** smí pečeti fisury.⁵²

⁵¹ ČSK. ZS 1/2020 k odbornému dohledu nad výkonem povolání dentální hygienistky a k dalším postupům zubního lékaře v součinnosti s dentální hygienistkou. *Česká stomatologická komora*[online]. Praha: Česká stomatologická komora, 2020 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://old.dent.cz/dokumenty/zs-1-2020-k-odbornemu-dohledu-nad-vykonem-povolani-dentalni-hygienistky-a-k-dalsim-postupum-zubniho-lekare-v-soucinnosti-s-dentalni-hygienistkou/>

⁵² ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 55/2011 Sb.: Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. *www.zakonprolidi.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2011 (2022) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55/zneni-20220701>

1.4.2. Kompetence DH ve vybraných zahraničních státech

Rozsah činností DH v zahraničních státech je odlišný (Příloha č. 4). To je dáno nepřítomností jednotného systému, který by jasně určil požadavky na vzdělávání DH a následné kompetence. Značnou odlišností mezi ČR a zahraničními státy je skutečnost, že ve většině zahraničních států nerozlišují v legislativním vymezení kompetencí supragingivální a subgingivální ošetření. Je zde většinou zmíněno pouze odstraňování zubního kamene obecně.⁵³

Kompetence v DÁNSKU

V Dánsku smí DH aplikovat infiltrační lokální anestezii, ale nesmí zhotovovat bez žádosti zubního lékaře rentgenové snímky, provádět bělení zubů, extrahovat zuby, aplikovat inhalační sedaci, nacementovávat provizorní protetické práce, provádět screening rakoviny dutiny ústní, odstraňovat stehy či zhotovovat výplně.⁵⁴

Kompetence ve FINSKU

Ve Finsku smí DH aplikovat lokální infiltrační anestezii, zhotovovat rentgenové snímky a provádět bělení zubů. Nesmí extrahovat zuby, aplikovat inhalační sedaci, nacementovávat provizorní korunky, provádět screening rakoviny dutiny ústní, odstraňovat stehy či zhotovovat výplně.⁵⁵

56 57 58

⁵³ LACINOVÁ, Karolína. *Vývoj právního postavení oboru dentální hygiena ve vybraných členských zemích EU*. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Lékařská fakulta. Vedoucí práce Mgr. et Bc. Petr Svoboda, Ph. D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/b32kz/BP2020_-_Vyvoj_pravniho_postaveni_oboru_dentalni_hygiena_ve_ve_vybranych_clenskych_zemich_EU_-_3.pdf

⁵⁴ DÁNSKO. Ministerstvo vnitra a zdravotnictví. LBK ze dne 8.7.2019. Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed. *Retsinformation* [online]. Dánsko: Ministerstvo vnitra a zdravotnictví, kapitola 22, 2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/731>

⁵⁵ BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E. Anaesthesia and Caries Treatment by Dental Hygienists: A Worldwide Review. *International dental journal*. 2023. 73(2), 288–295. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2022.08.013>

⁵⁶ VIRTANEN, J. I., PELLIKKA, E., SINGH, S., & WIDSTRÖM, E. The professional role of a dental hygienist in Finland - educators' views. *International journal of dental hygiene*. 2016, 14(3), 231–238. <https://doi.org/10.1111/ldh.12166>

⁵⁷ FINSKO. Ministerstvo spravedlnosti. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. *Finlex* [online]. Finsko: Ministerstvo spravedlnosti, 1994 (2023) [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

⁵⁸ Oral. Mitä suuhygienisti tekee? *Oral* [online]. Finsko: Oral Hammaslääkärit, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.oral.fi/suun-terveys/suun-hyvinvointi/suuhygienisti/>

Kompetence v ITÁLII

Zde smí DH z výše zmiňovaných kompetencí provádět pouze bělení zubů a aplikovat povrchovou anestezii.⁵⁹

Kompetence v NIZOZEMSKU

V Nizozemsku jsou kompetence DH opět o něco rozšířenější. DH smí aplikovat infiltrační a svodnou lokální anestezii, zhotovovat rentgenové snímky, zhotovovat výplně u kariézních lézí malého rozsahu a provádět bělení zubů. Nesmí extrahovat zuby a nacementovávat provizorní korunky. O aplikaci inhalační sedace, screeningu rakoviny dutiny ústní a odstranění stehů nebyly nalezeny informace. Od 1. 7. 2020 se zde rozlišuje dentální hygienistka a registrovaná dentální hygienistka. Jejich povinnosti jsou stejné, ale liší se pravomoci. Dentální hygienistkou se stává ten, kdo úspěšně dokončí čtyřleté studium na VOŠ.⁶⁰ Aby se dentální hygienistka stala registrovanou, musí se zapsat do registru BIG. Jedná se o právní registr pro individuální zdravotní péči spravovaný Ministerstvem zdravotnictví, sociálních věcí a sportu. Jestliže je dentální hygienistka zapsána v tomto registru, znamená to, že může své povolání vykonávat bez pověření nebo dohledu zubního lékaře (oproti neregistrované dentální hygienistce). Může pořádat specializovaná školení ve své profesi a podléhá holandskému disciplinárnímu právu (tzn., že hygienistka je zavázána vykonávat svou práci pečlivě a řádně a pokud tomu tak není, pacient si může stěžovat na místních úřadech a případ je nadále předán disciplinární komisi). Rozdíl mezi registrovanou a neregistrovanou dentální hygienistkou je tedy hlavně v tom, že registrovaná DH smí většinu výkonů provádět bez souhlasu zubního lékaře.^{61 62 63}

⁵⁹ Oral. Scheda Mappa Delle Competenze. *Ora!* [online]. Itálie: Igienista Dentale, 2010 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://www.aiditalia.it/wp-content/uploads/2013/05/Mappa-Mappa-Competenze-Igienista-dentale.pdf>

⁶⁰ NVM. Wat mag mijn mondhygiënist doen? *NVM* [online]. Utrecht: NVM, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mondhygienisten.nl/wat-doet-een-mondhygienist/>

⁶¹ KNMT. Het beroep mondhygiënist. *KNMT* [online]. Utrecht: KNMT, 2023 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://knmt.nl/voor-patienten/het-beroep-mondhygienist>

⁶² KNMT. Opleiding tot mondhygiënist. *KNMT* [online]. Utrecht: KNMT, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://knmt.nl/voor-patienten/het-beroep-mondhygienist/opleiding-tot-mondhygienist>

⁶³ Inholland Hogeschool. Mondzorgkunde voltijd. *Inholland Hogeschool* [online]. Amsterdam: Inholland Hogeschool, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.inholland.nl/opleidingen/mondzorgkunde-voltijd/>

Tabulka 1 – Registrovaná a neregistrovaná DH v Nizozemsku

	neregistrovaná DH	registrovaná DH
leštění zubů	ANO	ANO
instruktáž	ANO	ANO
odstranění zubního kamene	ANO	ANO
zhotovení výplní	ANO (na objednání ZL)	ANO
aplikace anestezie	ANO (na objednání ZL)	ANO
zhotovení RTG snímků	ANO (na objednání a za přítomnosti ZL)	ANO
spadá pod disciplinární právo	NE	ANO

Zdroj: NVM. *Wat mag mijn mondhygiënist doen?* NVM [online]. Utrecht: NVM-mondhygiënisten, 2022 [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.mondhygienisten.nl/wat-doet-een-mondhygienist/>

Kompetence v NORSKU

V Norsku smí DH aplikovat infiltrační lokální anestezii a zhotovovat rentgenové snímky. Nesmí extrahovat zuby, aplikovat inhalační sedaci, bělit zuby (to smí v Norsku pouze zubní lékaři), nacementovávat provizorní korunky, provádět screening rakoviny dutiny ústní, odstraňovat stehy či zhotovovat výplně.^{64 65}

Kompetence v PORTUGALSKU

Zde smí DH zhotovovat rentgenové snímky a provádět bělení zubů. Nesmí aplikovat infiltrační ani svodnou lokální anestezii, extrahovat zuby, aplikovat inhalační sedaci, nacementovávat provizorní korunky, provádět screening rakoviny dutiny ústní ani odstraňovat stehy.⁶⁶

⁶⁴ NORSKO. Ministerstvo zdravotnictví a sociální péče. Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven). *Lovdata* [online]. Norsko: Ministerstvo zdravotnictví a sociální péče, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64?q=kompetanse%20hos%20en%20tannpleier>

⁶⁵ NTpF. Hva er en tannpleier?. *Norsk Tannpleierforening* [online]. Oslo: Norsk Tannpleierforening, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://tannpleier.no/tannpleier/>

⁶⁶ JOHANNSEN, A., MALMQVIST, S., GRACA, S., ASSUNÇÃO, V., ALBUQUERQUE, T., & LUIS, H. The Dental Hygienists in Sweden and Portugal: A Comparative Study. *Journal of International Society of Preventive & Community Dentistry*. 2019, 9(3), 296–302. https://doi.org/10.4103/jispcd.JISPCD_1_19

Kompetence na SLOVENSKU

DH na Slovensku smí provádět bělení zubů. Není oprávněna provádět extrakce zubů, aplikovat inhalační sedaci, nacementovávat provizorní korunky, provádět screening rakoviny dutiny ústní, odstraňovat stehy, zhotovovat výplně, zhotovovat rentgenové snímky ani aplikovat infiltrační lokální anestezii. Smí aplikovat pouze povrchovou lokální anestezii.⁶⁷

Kompetence ve SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ

Ve Spojeném království má DH o něco rozšířenější kompetence než u předchozích zmiňovaných zemí. Smí aplikovat infiltrační a svodnou lokální anestezii, zhotovovat rentgenové snímky, odstraňovat stehy po chirurgických zákrocích v dutině ústní, provádět screening rakoviny dutiny ústní, nacementovávat provizorní korunky, provádět bělení zubů na předpis zubního lékaře a aplikovat inhalační sedaci. Nesmí provádět extrakci zubů a zhotovovat výplně.⁶⁸

Ve Spojeném království je rozlišována dentální hygienistka a dentální terapeut. Rozdíl je v tom, že dentální hygienistka zastává především roli preventivní, kdežto dentální terapeut se svými kompetencemi podobá spíše zubnímu lékaři. Dentální terapeut je zodpovědný za všeobecnou stomatologickou péči u osob mladších 18 let. Oproti dentální hygienistce smí například zhotovovat výplně na dočasných zubech nebo extrahovat dočasné zuby. Ovšem do jeho kompetencí už nespadá například extrakce stálého zubu nebo endodontické ošetření stálého zubu. Rozsah kompetencí dentálního terapeuta se také liší v závislosti na tom, kde byla výuka absolvována.⁶⁹

⁶⁷ SLOVENSKO: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Vyhláška 321/2005 Z. z. [online]. Slovensko: 2005 (2020) [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/321/>

⁶⁸ General Dental Council. Scope of practice. *General Dental Council* [online]. Londýn: General Dental Council, 2013 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.gdc-uk.org>

⁶⁹ NHS. Dental therapist. *NHS* [online]. Spojené království: NHS, 2022 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.healthcareers.nhs.uk/explore-roles/dental-team/roles-dental-team/dental-therapist>

Kompetence ve ŠVÉDSKU

Ve Švédsku smí DH aplikovat infiltrační a svodnou lokální anestezii, zhotovovat rentgenové snímky a bělit zuby. Nesmí extrahovat zuby, aplikovat inhalační sedaci, nacementovávat provizorní protetické práce, provádět screening rakoviny dutiny ústní, zhotovovat výplně či odstraňovat stehy.^{70 71 72}

Kompetence ve ŠVÝCARSKU

Ve Švýcarsku mají DH oprávnění aplikovat infiltrační lokální anestezii, zhotovovat rentgenové snímky a provádět bělení zubů. Nesmí extrahovat zuby, využívat inhalační sedace, nacementovávat provizorní korunky, provádět screening rakoviny dutiny ústní, odstraňovat stehy či zhotovovat výplně.⁷³

1.4.3. Kompetence u vybraných výkonů

Největší odlišnosti v kompetencích DH jsou aplikace lokální anestezie a zhotovování rentgenových snímků. Ohledně anestezie se nerozlišuje pouze to, zda hygienistka smí, nebo nesmí aplikovat anestezii, ale také to, jaký typ anestezie může používat. Dentální hygienistky smí obecně ošetřovat první fázi zubního kazu, kterou je demineralizace. Na demineralizovaná místa se nanáší fluoridové laky a gely. Co se týče ošetřování zubního kazu, který zasahuje do hlubších struktur, tam už se kompetence opět odlišují.

⁷⁰ JOHANNSEN, A., MALMQVIST, S., GRACA, S., ASSUNÇÃO, V., ALBUQUERQUE, T., & LUIS, H. The Dental Hygienists in Sweden and Portugal: A Comparative Study. *Journal of International Society of Preventive & Community Dentistry*. 2019, 9(3), 296–302. https://doi.org/10.4103/jispcd.JISPCD_1_19

⁷¹ Karolinska Institutet. Dental Hygiene 2021-2022. *Karolinska Institutet* [online]. Stockholm: Karolinska Institutet, 2021 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://education.ki.se/dental-hygiene-2021-2022>

⁷² IFDH. Sweden. *The International Federation of Dental Hygienists* [online]. USA: The International Federation of Dental Hygienists, 2020 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://ifdh.org/sweden/>

⁷³ Swiss Dental Hygienists. Professional Profile Dental Hygiene. *Swiss Dental Hygienists* [online]. Bern: Swiss Dental Hygienists, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://dentalhygienists.swiss/files/Dokumente/Beruf/Berufsbild/SDH_BroschuereA5_Berufsbild_Dentalhygiene_2016_E_web.pdf

1.4.3.1. Anestezie, ošetření zubního kazu a pečetění fisur – světový přehled

V roce 2018 byl vytvořen průzkum, který měl za cíl shrnout kompetence dentálních hygienistek v oblasti aplikace lokální anestezie a ošetření zubního kazu. Byly zaslány dotazníky do všech asociací DH, které jsou součástí Mezinárodní federace dentálních hygienistek. Tohoto průzkumu se zúčastnily následující země: Austrálie, Rakousko, Kanada, Česká republika, Dánsko, Finsko, Irsko, Izrael, Itálie, Japonsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rusko, Singapur, Slovensko, Jižní Afrika, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Spojené království a Spojené státy americké. Na dotazníky neodpověděly Německo, Jižní Korea, Nepál, Nový Zéland a Spojené arabské emiráty.

Aplikovat lokální anestezii smí dentální hygienistky v 19 zúčastněných zemích, a to v Austrálii, Kanadě, Dánsku, Finsku, Irsku, Litvě, na Maltě, v Nizozemsku, Norsku, Polsku, Singapuru, Jižní Africe, Švédsku, Švýcarsku, Spojeném království a Spojených státech amerických. Mezi země, které smí aplikovat pouze topickou (povrchovou) anestezii, patří Česká republika, Itálie, Lotyšsko a Slovensko.⁷⁴

Rozlišnost kompetencí je ještě v tom, zda smí dentální hygienistka aplikovat infiltrační nebo svodnou anestezii. U infiltrační anestezie se anestetikum aplikuje pod gingivu a dochází k znecitlivění konečných větví plexus dentalis. U svodné anestezie se anestetikum aplikuje do nervové větve a dochází k přerušení přenosu vzruchů. Tím dojde k znecitlivění určité oblasti dané větve.⁷⁵ Mezi země, kde je možné aplikovat infiltrační anestezii, patří: Dánsko, Finsko, Litva, Malta, Norsko, Polsko, Singapur a Švýcarsko. Země, kde smí dentální hygienistka aplikovat jak infiltrační, tak i svodnou anestezii, jsou Austrálie, Kanada,

⁷⁴ BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E. Anesthesia and Caries Treatment by Dental Hygienists: A Worldwide Review. *International dental journal*. 2023. 73(2), 288–295. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2022.08.013>

⁷⁵ DOSTÁLOVÁ, T., BEZNOSKOVÁ SEYDLOVÁ, M. *Stomatologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2700-4, s. 81-83.

Irsko, Nizozemsko, Jižní Afrika, Švédsko, Spojené království a Spojené státy americké.

Co se týče terapie zubního kazu, tedy zhotovování výplní, zde jsou kompetence dentálních hygienistek o něco omezenější než u podávání lokální anestezie. Ze zúčastněných zemí smí dentální hygienistky zhotovovat výplně pouze ve čtyřech zemích, a to v Kanadě (u primárního a sekundárního kazu), Nizozemsku (u primárního kazu), Jižní Africe (u primárního a cervikálního kazu) a Švédsku (u primárního, sekundárního i cervikálního kazu). Co se týče Švédska, hygienistka smí aplikovat výplň, ale není oprávněna do zubu vrtat. Indikovat potřebu zhotovení výplně smí hygienistky v Austrálii, Nizozemsku, Portugalsku, Jižní Africe, Švédsku a Švýcarsku.⁷⁶

Pečetění fisur je celkem běžná kompetence dentálních hygienistek, jelikož se jedná o velmi efektivní způsob prevence vzniku zubního kazu u rizikových pacientů. Nejčastěji je pečetění indikováno u dětských pacientů, u kterých je prevalence zubního kazu okolo 60 až 90 %.⁷⁷ Pro pečetění fisur jsou hygienistky kompetentní v těchto zemích: Austrálie, Kanada, Česká republika, Dánsko, Finsko, Izrael, Itálie, Lotyšsko, Litva, Malta, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko, Rusko, Slovensko, Jižní Afrika, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Spojené království a Spojené státy americké. Pečetit fisury nesmí dentální hygienistky v Rakousku, Irsku, Japonsku, Polsku a Singapuru.^{78 79}

⁷⁶ BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E. Anesthesia and Caries Treatment by Dental Hygienists: A Worldwide Review. *International dental journal*. 2023. 73(2), 288–295. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2022.08.013>

⁷⁷ JAFARZADEH, D., REZAPOUR, R., ABBASI, T., SADEGH TABRIZI, J., ZEINOLABEDINI, M., KHALILI, A., & YOUSEFI, M. The Effectiveness of Fluoride Varnish and Fissure Sealant in Elementary School Children: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Iranian journal of public health*, 2022, 51(2), 266–277. <https://doi.org/10.18502/ijph.v51i2.8680>

⁷⁸ BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E. Anesthesia and Caries Treatment by Dental Hygienists: A Worldwide Review. *International dental journal*. 2023. 73(2), 288–295. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2022.08.013>

⁷⁹ SLOVENSKO. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Vyhláška 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach. *Slov-lex* [online]. Slovensko: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, 2005 (2020) [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/321/>

1.4.3.2. RTG – světový přehled

Součástí průzkumu z roku 2018 byla i oblast týkající se porovnání kompetencí dentální hygienistky v oblasti radiologie. Dentální hygienistky smí zhotovovat rentgenové snímky ve 20 oslovených zemích. Jedná se o Austrálii, Kanadu, Dánsko, Finsko, Irsko, Izrael, Lotyšsko, Litvu, Maltu, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Singapur, Jižní Afriku, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Spojené království a Spojené státy americké.

Pouze intraorální snímky smí dentální hygienistky zhotovovat v Izraeli a ve Švédsku. Pouze panoramatické (OPG) smí hygienistky zhotovovat v Polsku. Kompetenci zhotovovat intraorální i panoramatické (OPG) snímky mají hygienistky v Kanadě, Dánsku, Finsku, Irsku, Lotyšsku, Litvě, na Maltě, v Nizozemsku, Norsku, Portugalsku, Singapuru a Spojeném království. Nejrozšířenější kompetence mají v Austrálii, Jižní Africe, Španělsku, Švýcarsku a USA, kde mohou DH zhotovovat intraorální, panoramatický i CT snímek.⁸⁰ V České republice smí již hygienistky zhotovovat rentgenové snímky na indikaci zubního lékaře.⁸¹

Indikovat potřebu zhotovení rentgenového snímku má oprávnění hygienistka v Austrálii, Kanadě, Dánsku, Izraeli, Norsku, Portugalsku, Jižní Africe, Švédsku, Švýcarsku, Spojeném království a USA.⁸²

1.5. Podmínky pro výkon povolání dentální hygienistky ve vybraných zemích

Dentální hygienistka s ukončeným vzděláním na území ČR smí vykonávat své povolání i na území zahraničních států. Je ovšem potřeba,

⁸⁰ BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E. Worldwide Review of Dental Hygienists' Extended Scope of Practice in Radiology. *International dental journal*, 2022, 72(3), 373–380. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2021.05.010>

⁸¹ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 55/2011 Sb.: Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2011 (2022) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55/zneni-20220701>

⁸² BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E. Worldwide Review of Dental Hygienists' Extended Scope of Practice in Radiology. *International dental journal*, 2022, 72(3), 373–380. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2021.05.010>

aby byly splněny určité náležitosti. Každá země si samostatně stanovuje tyto podmínky.⁸³

Uznávání odborných kvalifikací v rámci EU a EHP je dáno Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES z roku 2005. V 11. odstavci je psáno, že pokud se jedná o povolání, které spadá pod obecný systém uznávání kvalifikací, tak si státy mohou stanovit vlastní podmínky, za kterých zde bude žadatel z jiné členské země oprávněn vykonávat své povolání. Tyto podmínky by měly zajišťovat zachování kvality služeb v dané hostitelské zemi. Články 10, 39 a 43 však říkají, že by stát neměl vyžadovat po žadateli podmínky obecně dané pro získání diplomu v jejich zemi, pokud již žadatel získal kvalifikaci v jiném členském státě. Hostitelskému státu ovšem není bráněno každému žadateli stanovit individuální podmínky a zvláštní požadavky. V potaz se bere také to, jak rozdílné jsou kvalifikační procesy hostitelské země a země, ze které přichází žadatel.⁸⁴

Podmínky pro NIZOZEMSKO

Pokud chce dentální hygienistka z České republiky vykonávat své povolání v Nizozemsku, musí nejprve splnit test všeobecných znalostí a dovedností, díky kterému získá osvědčení o způsobilosti.⁸⁵ Je potřeba prokázat dostatečnou znalost nizozemského jazyka. Povinností je registrace v BIG registru. Aby byla registrace provedena, dentální hygienistka musí předložit ověřenou kopii diplomu, platné povolení k pobytu, životopis a doklad o jazykové znalosti nizozemštiny. Žádost může být zamítnuta, pokud není splněna některá z těchto podmínek. Stejně jako u Švýcarska, i zde je ke každému žadateli přístupováno individuálně

⁸³ IFDH. Working abroad as a Dental Hygienist. *IFDH* [online]. USA: IFDH, 2020 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://ifdh.org/working-abroad/>

⁸⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznání odborných kvalifikací. *Esipa* [online]. Evropský parlament, 2005 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32005L0036>

⁸⁵ NIZOZEMSKO. Ministerstvo zdravotnictví, sociálních věcí a sportu. Certificate of competence. *Ministry of Health, Welfare and Sport* [online]. Nizozemsko: Ministry of Health, Welfare and Sport, 2023 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://english.bigregister.nl/foreign-diploma/procedures/certificate-of-competence>

a následně se pak stanoví, zda je potřeba pro výkon povolání v tomto státě dodělat nějaké kurzy nebo vzdělání.⁸⁶

Podmínky pro ŠVÉDSKO

Pokud dentální hygienistka vystudovala svůj obor v rámci EU a chce vykonávat svou praxi ve Švédsku, tak musí nejprve zažádat ve Švédsku o udělení licence. Žádost se podává na Národním úřadě pro zdraví a sociální péči. Také je třeba prokázat znalost švédštiny, norštiny nebo dánštiny. Doba zpracování této žádosti se pohybuje okolo tří měsíců. Musí se zaplatit poplatek za podání žádosti ve výši zhruba 2 000 Kč. Žádost musí obsahovat diplom za studium, výpis z trestního rejstříku, informace o absolvovaném studiu (předměty, délka studia...) a certifikát prokazující jazykovou znalost švédštiny, norštiny nebo dánštiny. Pokud je dosavadní studium dentální hygienistky rovnocenné se studiem ve Švédsku, je uděleno povolení k výkonu praxe. Pokud tomu tak není, tak jsou pro hygienistku stanoveny individuální požadavky. Většinou je třeba absolvovat kurz, aby bylo povolení uděleno.^{87 88}

Podmínky pro ŠVÝCARSKO

Ve Švýcarsku je možné pracovat jako dentální hygienistka, jestliže můžete prokázat platnou licenci nebo diplom z oboru dentální hygieny. Musí být splněny minimálně jednoroční praxe v tomto oboru. O tom, zda bude diplom nebo licence uznána, rozhoduje Švýcarský červený kříž. Před příjezdem do Švýcarska je také potřeba mít platné pracovní povolení. Aby bylo uděleno pracovní povolení, je nutné mít již uzavřenou smlouvu s místním zaměstnavatelem, který povolení zařídí na místních úřadech. Je třeba vyplnit žádost o vízum a odeslat na švýcarský konzulát. Tento proces může trvat i několik měsíců. Také je doporučeno se před příjezdem naučit

⁸⁶ NIZOZEMSKO. Ministerstvo zdravotnictví, sociálních věcí a sportu. Prepare for your registration. *Ministry of Health, Welfare and Sport* [online]. Nizozemsko: Ministry of Health, Welfare and Sport, 2023 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://english.bigregister.nl/registration/procedures/prepare>

⁸⁷ IFDH. Sweden. *IFDH* [online]. USA: IFDH, 2020 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://ifdh.org/sweden/>

⁸⁸ Verksamst.se. Dental hygienist. *Verksamst.se* [online]. Švédsko: Verksamst.se, 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: https://www.verksamst.se/web/international/services/find-permits?p_p_id=tvv_hitta_tillstand_WAR_tv_hitta_tillstand&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=2&_tvv_hitta_tillstand_WAR_tv_hitta_tillstand_facesViewIdRender=%2FshowPermit.xhtml&_tvv_hitta_tillstand_WAR_tv_hitta_tillstand_permitId=56194&_tvv_hitta_tillstand_WAR_tv_hitta_tillstand_parentNav=%2FshowAtoZ.xhtml

základy alespoň jednoho z místních úředních jazyků – němčiny, italštiny nebo francouzštiny. O tom, zda bude třeba si dodělat vzdělávací kurzy, rozhoduje stát vždy individuálně u každého jedince.⁸⁹

1.6. Celoživotní vzdělávání

V zákoně č. 96/2004 Sb. (Příloha č. 3) je celoživotní vzdělávání definováno jako: „*průběžné obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky v zájmu zachování bezpečného a účinného výkonu příslušného povolání.*“ Pro všechny zdravotnické pracovníky platí povinnost se celoživotně vzdělávat, a to i pro dentální hygienistky.⁹⁰ Ovšem od 1. 9. 2017 je zrušen tzv. kreditní systém, tudíž není nijak kontrolováno, zda je tato povinnost opravdu dodržována. I přesto mají pořadatelé těchto akcí povinnost vydávat potvrzení o účasti na dané akci a též vést evidenci účastníků.⁹¹

1.6.1. Formy celoživotního vzdělávání

Existuje několik možností, jak může být celoživotní vzdělávání realizováno. První možností je **specializační vzdělávání**, které je zprostředkováno zařízením, kterému byla udělena akreditace Ministerstvem zdravotnictví. Jedná se o vzdělávání, kterým například lékař získá oprávnění k výkonu dané specializace svého oboru. Po absolvování lékař získá tzv. atestaci.⁹² Další variantou jsou **certifikované kurzy**, které smí organizovat pouze zařízení s akreditací od Ministerstva zdravotnictví.

⁸⁹ Swiss Dental Hygienists. Working in Switzerland. *Swiss Dental Hygienists* [online]. Švýcarsko: Swiss Dental Hygienists, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dentalhygienists.swiss/beruf/working-in-switzerland>

⁹⁰ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). *www.zakonprolidi.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2004 (2023) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

⁹¹ ADH ČR. Uznání kreditů. *Asociace dentálních hygienistek ČR* [online]. Praha: Asociace dentálních hygienistek, 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.asociacedh.cz/uznani-kreditu/>

⁹² ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Specializační vzdělávání – základní informace. *Ministerstvo zdravotnictví* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2016 (2023) [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/specializacni-vzdelavani/>

Tyto kurzy slouží k rozšíření již získané odborné způsobilosti a po úspěšném absolvování je udělen účastníkovi certifikát.⁹³ Další formou jsou **inovační kurzy** pořádané akreditovaným zařízením. Tyto kurzy mají za úkol obnovit a zdokonalit určité činnosti, které má zdravotnický pracovník již ve své kompetenci. Dále to jsou **odborné stáže** v akreditovaných zařízeních, **školicí akce**, **odborné konference** a **kongresy**. Jedná se také o **vědeckou činnost**, jako je vypracování nových postupů, nebo **vzdělávání jiných osob** týkající se daného oboru. Celoživotní vzdělávání nemusí probíhat pouze prezenční formou, ale také se může jednat o **webináře** uskutečněné přes internetové platformy. Také i **samostudium** z odborných článků a odborné literatury. Obecně tyto činnosti mají za úkol prohloubení, osvojení a zdokonalení svých znalostí a činností.

Specializační vzdělávání, certifikované kurzy, inovační kurzy a odborné stáže smí pořádat zařízení, která mají udělenou akreditaci od Ministerstva zdravotnictví. Ostatní formy mohou být zrealizovány poskytovatelem zdravotnických služeb, fyzickou nebo právnickou osobou. Jestliže se jedná o formu vzdělávání, která je uskutečněna prezenčně, pořadatel této akce vydá účastníkům potvrzení a uvede je do evidence celoživotního vzdělávání. Následně na žádost ministerstva je povinen tuto evidenci předložit.⁹⁴

Pro dentální hygienistky jde například o Jarní odbornou konferenci ADH ČR, školení a semináře od Dentamedu a Stomateamu, e-learningové kurzy od EUNI a další.^{95 96 97 98}

⁹³ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Certifikovaný kurz – základní informace. *Ministerstvo zdravotnictví* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2014 (2023) [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/certifikovany-kurz/>

⁹⁴ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). *www.zakonprolidi.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2004 (2023) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

⁹⁵ Dentamed. Vzdělávání - školení a semináře. *Dentamed* [online]. Praha: Dentamed.cz, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://eshop.dentamed.cz/skoleni-a-seminare/>

⁹⁶ ADH ČR. Naše akce. *ADH ČR* [online]. Praha: Asociace dentálních hygienistek, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <http://www.asociacedh.cz/nase-akce/>

⁹⁷ StomaTeam. Přehled vzdělávacích akcí. *StomaTeam* [online]. Praha: StomaTeam, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/vzdelavaci-akce#confirm>

⁹⁸ EUNI. Celoživotní vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. *EUNI* [online]. Praha: Pears Health Cyber Europe, 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.euni.cz/clanek/2214-celozivotni-vzdelavani-nelékarskych-zdravotnickych-pracovniku?bid=2>

2. Praktická část

2.1. Cíl

Cíl 1 – Zjistit postoj dentálních hygienistek ke vzdělávání a kompetencím tohoto povolání v ČR.

Cíl 2 – Poukázat na odlišnosti daného oboru napříč vybranými státy.

2.2. Hypotézy

Hypotéza č. 1: „Předpokládám, že víc jak 50 % DH v ČR by mělo zájem o navazující studium dentální hygieny.“

Hypotéza č. 2: „Předpokládám, že víc jak 50 % DH v ČR není spokojeno s rozsahem svých kompetencí.“⁹⁹

Hypotéza č. 3: „Předpokládám, že více jak 65 % DH v ČR by mělo zájem aplikovat injekční anestezii.“¹⁰⁰

2.3. Materiál a metodika

Pro získání požadovaných dat k vypracování praktické části bakalářské práce jsem použila metodiku dotazníkového šetření a osobního rozhovoru s dentální hygienistkou pracující v zahraničí.

Dotazníky byly vytvořeny pomocí Google formuláře. Dotazník určený pro zahraniční dentální hygienistky byl odeslán elektronicky na asociace dentálních hygienistek členských států IFDH a EDHF. Též byl dotazník odeslán jednotlivým zahraničním hygienistkám přes sociální síť a emailovou komunikaci. Dotazník určený pro dentální hygienistky v ČR byl přidán na facebookové skupiny dentálních hygienistek, odeslán jednotlivým

⁹⁹ CATLETT A. Attitudes of Dental Hygienists towards Independent Practice and Professional Autonomy. *Journal of dental hygiene: JDH*, 2016, 90(4), 249–256.

¹⁰⁰ ANDERSON J. M. Use of local anesthesia by dental hygienists who completed a Minnesota CE course. *Journal of dental hygiene: JDH*, 2002, 76(1), 35–46.

hygienistkám přes e-mailovou a internetovou komunikaci a odeslán na ADH ČR se žádostí o distribuci členům ADH ČR.

Respondenty obou dotazníků byly dentální hygienistky s praxí.

Dotazník pro zahraniční DH byl složen ze 17 otázek, kdy z toho 11 bylo uzavřených. Respondenti u nich mohli odpovědět výběrem předem daných odpovědí. U některých otázek bylo více správných odpovědí. 6 otázek bylo otevřených, tudíž respondenti mohli vložit vlastní odpověď. (Příloha č. 7)

Dotazník pro DH z ČR byl složen z 9 otázek, z toho 5 bylo otevřených, kdy respondenti mohli odpovědět výběrem předem daných odpovědí. 4 otázky byly otevřené, kdy respondenti vkládali vlastní odpověď. (Příloha č. 6)

Sběr dat probíhal od 30. 1. 2023 do 1. 4. 2023. Dotazník pro ČR vyplnilo 80 respondentů, dotazník pro zahraniční DH vyplnilo pouze 6 respondentů. Získaná data byla následně zpracována pomocí programu Excel.

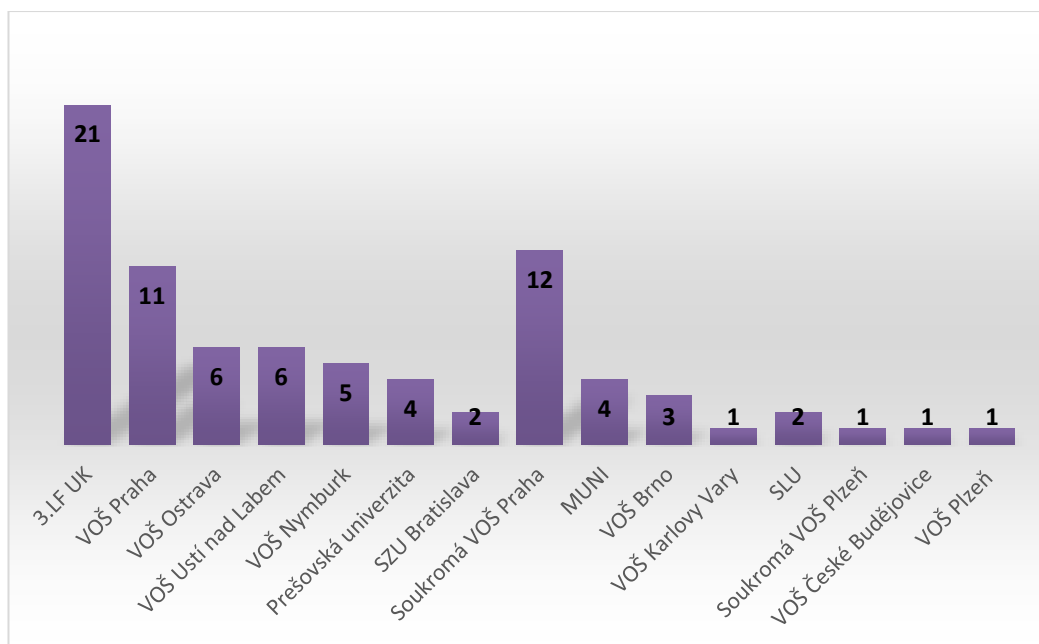
2.4. Výsledky

Výsledky byly zpracovány z dotazníků, které byly zaslány DH v ČR a DH v zahraničí, a z osobního rozhovoru s DH pracující v zahraničí.

2.4.1. Výsledky prvního dotazníkového šetření (pro ČR)

Otázka č. 1: Na jaké škole jste dentální hygienu studoval/a?

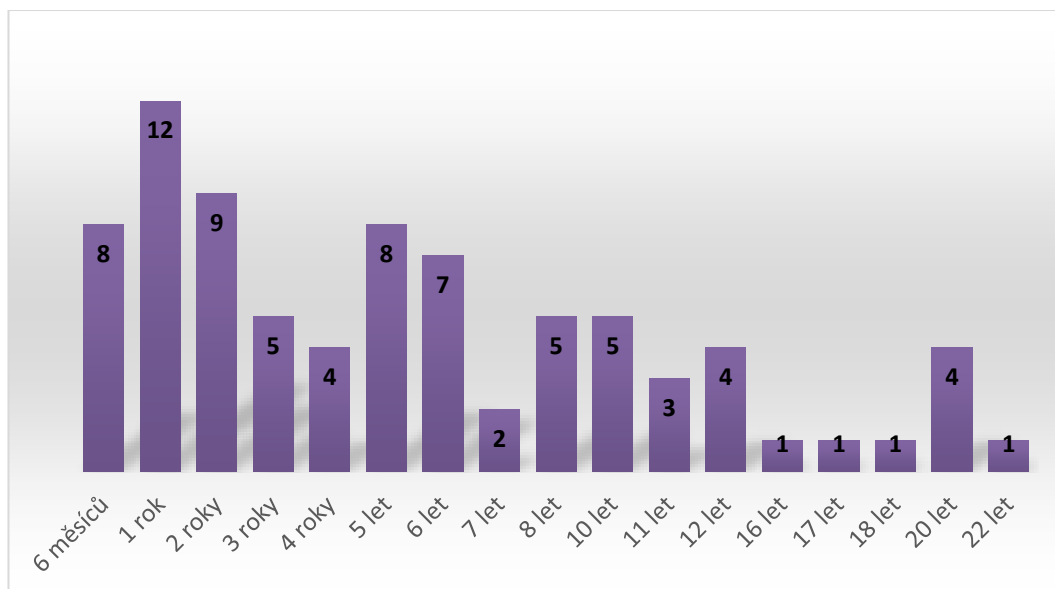
Graf 1 – Na jaké škole jste dentální hygienu studoval/a?

Dotazník vyplnilo celkem 80 respondentů. 21 respondentů (26,25 %) studovalo na 3. LF UK, 11 (13,75 %) na VOŠ v Praze (Alšovo nábřeží), 6 (7,5 %) na VOŠ v Ostravě, 6 (7,5 %) na VOŠ v Ústí nad Labem, 5 (6,25 %) na VOŠ v Nymburku, 4 (5 %) na Prešovské univerzitě, 2 (2,5 %) na SZU v Bratislavě, 12 (15 %) na Soukromé VOŠ v Praze, 4 (5 %) na MUNI, 3 (3,75 %) na VOŠ v Brně, 1 (1,25 %) na VOŠ v Karlových Varech, 2 (2,5 %) na SLU v Opavě, 1 (1,25 %) na Soukromé VOŠ v Plzni, 1 (1,25 %) na VOŠ v Českých Budějovicích a 1 (1,25 %) na VOŠ v Plzni.

Otázka č. 2: Kolik let vykonáváte svou praxi jako DH?

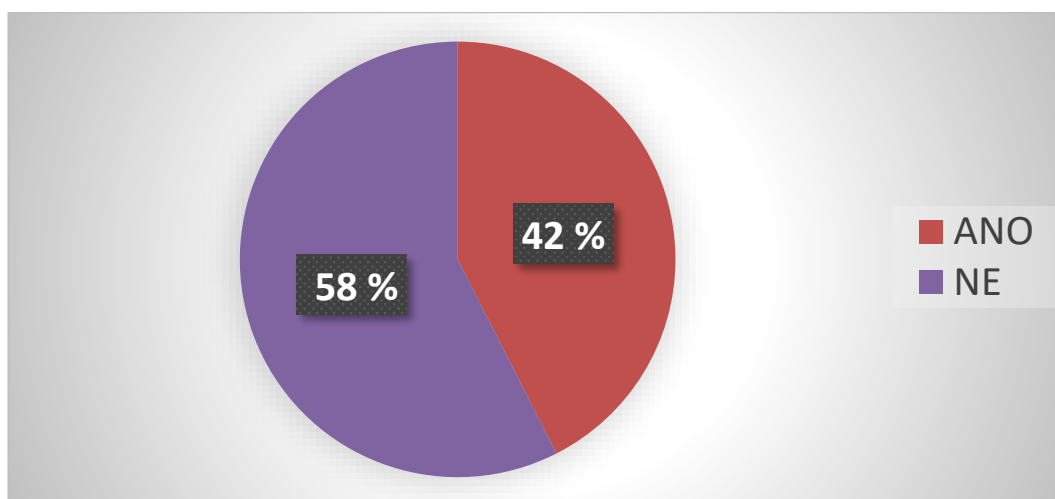
Graf 2 – Kolik let vykonáváte svou praxi jako DH?

Z dotazovaných 80 respondentů nejvíce respondentů vykonává své povolání 1 rok (15 %), 2 roky (11,25 %), 5 let (10 %) a 6 měsíců (10 %).

Otázka č. 3: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

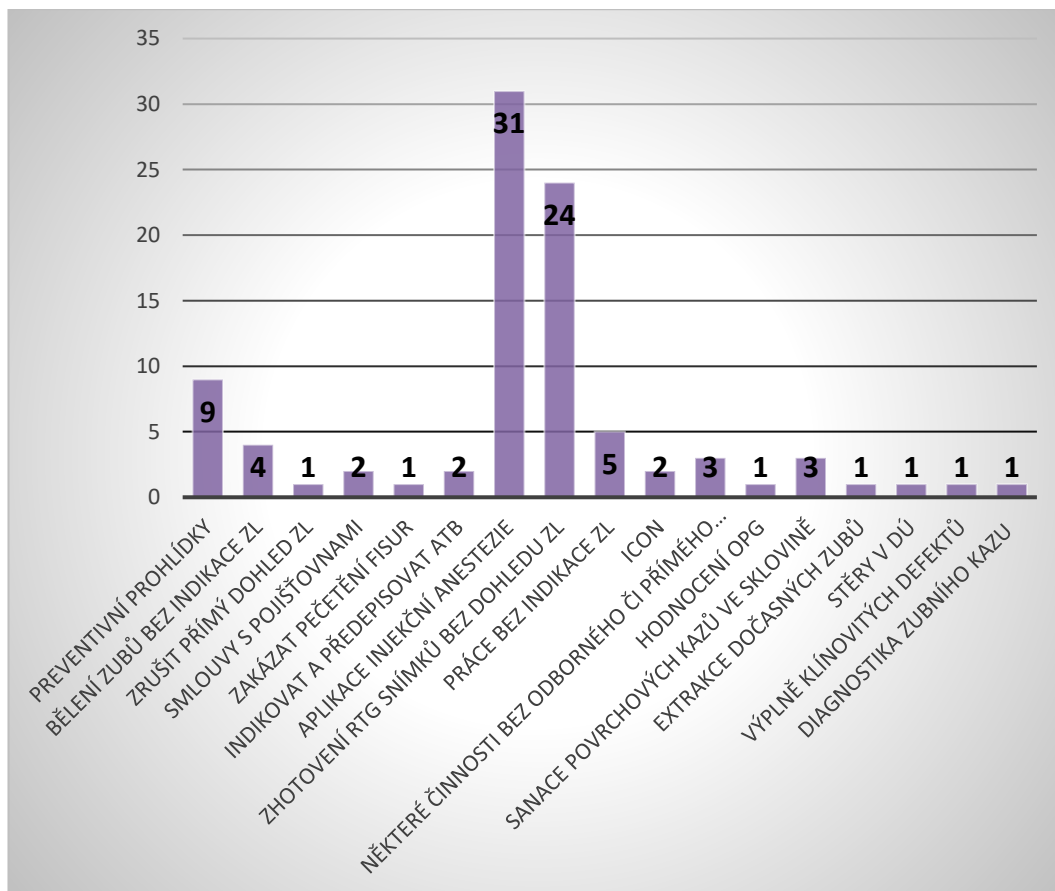
Graf 3 – Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

Na otázku, zda dotazovaným dentálními hygienistkám vyhovuje rozsah jejich kompetencí, odpovědělo 34 (42 %), že ANO a 46 (58 %), že NE.

Otázka č. 4: Pokud vám nevyhovuje rozsah kompetencí, o jaké činnosti by měly být vaše kompetence rozšířené?

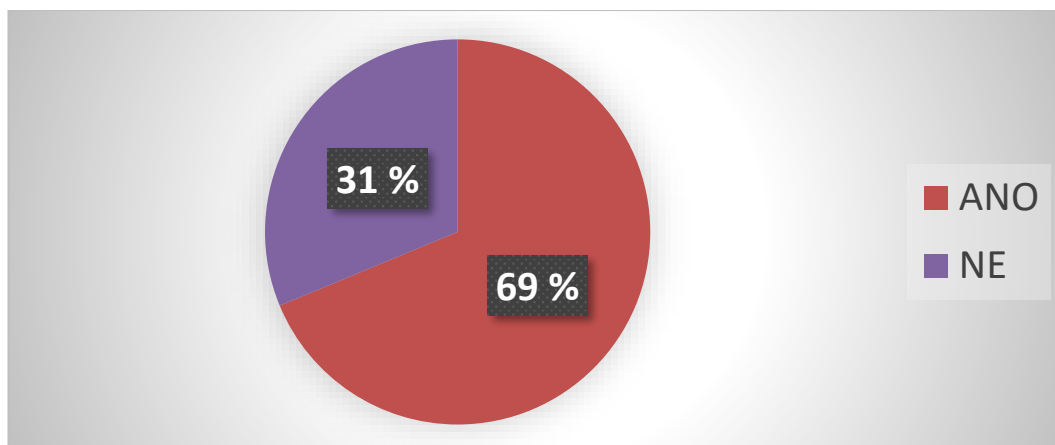
Graf 4 – Pokud vám nevyhovuje rozsah kompetencí, o jaké činnosti by měly být vaše kompetence rozšířené?

Respondenti, kteří na předchozí otázku odpověděli, že jim rozsah kompetencí nevyhovuje, byli dotázáni, o jaké činnosti by měly být jejich kompetence rozšířené. 9 respondentů odpovědělo preventivní prohlídky, 4 bělení zubů bez indikace ZL, 1 zrušit přímý dohled ZL, 2 možnost uzavřít smlouvy s pojišťovny, 1 zakázat pečetění fisur, 2 indikovat a předepisovat ATB, 31 aplikovat injekční anestezii, 24 indikace a zhotovení RTG snímků bez dohledu ZL, 5 provádět výkony bez indikace ZL, 2 ICON, 3 některé činnosti bez odborného či přímého dohledu ZL, 1 hodnocení OPG, 3 sanace povrchových kazů ve sklovině, 1 extrakce dočasných zubů, 1 stěry v DÚ, 1 výplně na klínovitých defektech, 1 diagnostika zubního kazu.

Otázka č. 5: Chtěli byste změnit vzdělávací systém DH v ČR?

Graf 5 – Chtěli byste změnit vzdělávací systém DH v ČR?

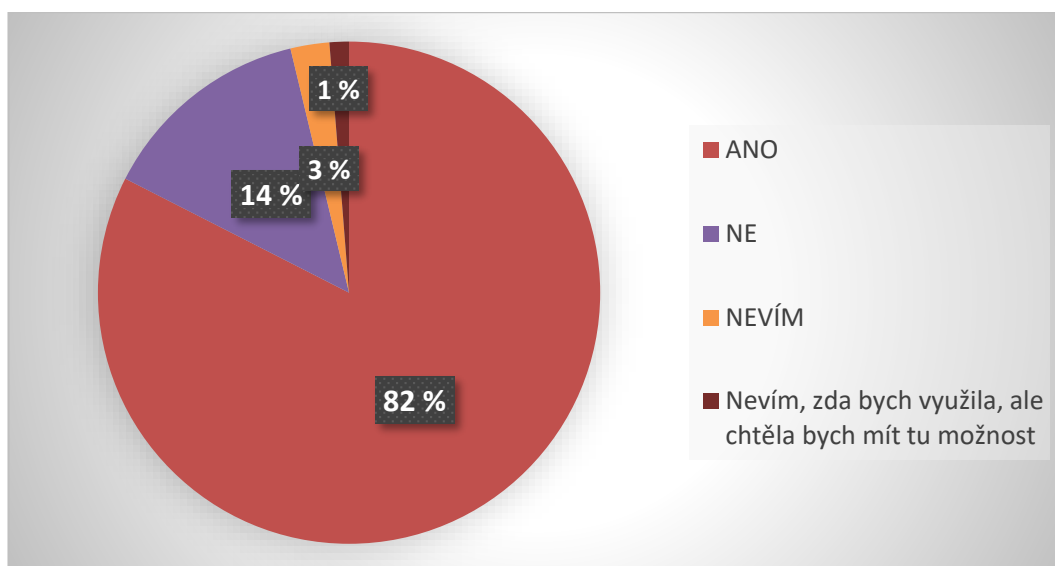
Na otázku, zda by chtěli respondenti změnit vzdělávací systém DH v ČR, odpovědělo 55 respondentů ANO (69 %) a 25 respondentů NE (31 %).

Otázka č. 6: Co byste na vzdělávacím systému chtěl/a změnit?

Respondenti, kteří na předchozí otázku odpověděli, že by chtěli změnit vzdělávací systém DH v ČR, byli dotázáni, co by na vzdělávacím systému chtěli změnit. 18 respondentů odpovědělo, že by chtěli více praxí během studia, 5 by upřednostnilo méně odborných předmětů, 3 by chtěli začlenit do výuky reálné postupy v ordinaci, 7 chce více zaměření na subgingivální ošetření, 1 navrhuje více přednášek od zkušených DH, 1 navrhuje sjednotit vzdělávací systém pro EU, 8 by upřednostnilo možnost pouze VŠ a zrušit možnost VOŠ, 11 chce možnost rozšíření kompetencí po dokončeném studiu (např. kurzy), 1 navrhuje více exkurzí, 1 navrhuje zrušit kombinované studium, 1 navrhuje teoretické předměty vyučovat online, 2 by uvítali více práce s lupovými brýlemi, 2 uvedli více legislativního vzdělávání a informace o provozu ordinace, 1 navrhuje povinnost před studiem DH mít SZŠ, 2 uvedli povinnou praktickou zkoušku u absolutoria, 3 uvedli více zaměření na anatomii, 1 uvedl povinný akreditovaný systém celoživotního vzdělávání, 1 by rád do výuky začlenil více pečetění fisur a 1 uvedl větší propagaci GBT protokolu.

Otázka č. 7: Měl/a byste zájem o případné navazující studium v oboru dentální hygiena?

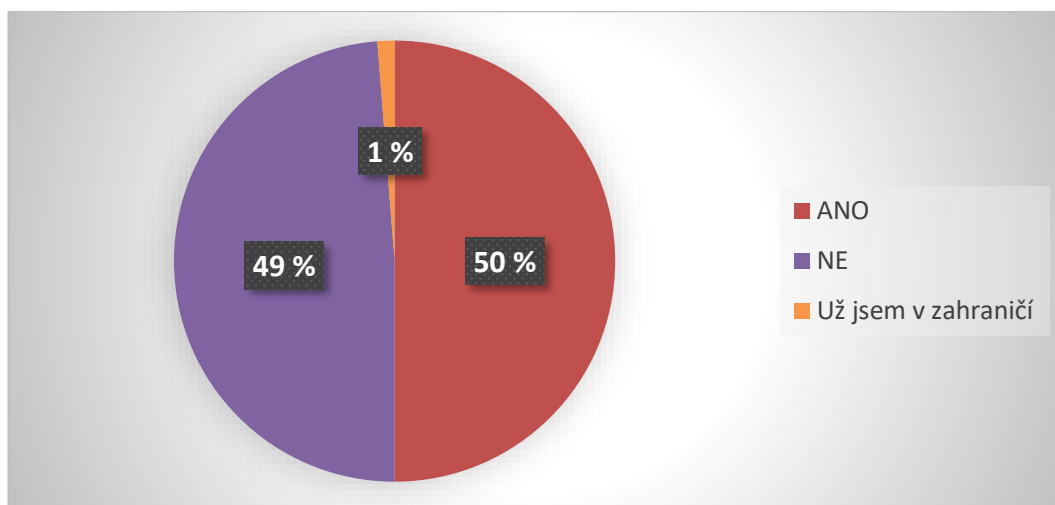
Graf 6 – Měl/a byste zájem o případné navazující studium v oboru dentální hygiena?

Na otázku, zda by respondenti měli zájem o navazující studium v oboru dentální hygiena, odpovědělo 66 respondentů (82 %) ANO, 11 (14 %) NE, 2 (3 %) NEVÍM a 1 (1 %) neví, zda by tuto možnost využil, ale rád by měl možnost navazujícího studia.

Otázka č. 8: Uvažoval/a jste někdy o výkonu své práce dentální hygienistky/dentálního hygienisty v zahraničí?

Graf 7 – Uvažoval/a jste někdy o výkonu své práce dentální hygienistky/dentálního hygienisty v zahraničí?

Na otázku, zda dotazovaná/ý DH uvažovala o práci v zahraničí, odpovědělo 40 respondentů (50 %) ANO, 39 (49 %) NE a 1 respondent (1 %) už v zahraničí pracuje.

Otázka č. 9: Jakým způsobem se celoživotně vzděláváte?

73 respondentů uvedlo, že se účastní kurzů a školení, 34 respondentů navštěvuje semináře a přednášky, 3 studují jiný navazující obor, 28 sleduje online webináře, 6 čte odborné články a časopisy, 2 se účastní Týdnu čistých zubů, 15 čte odbornou literaturu, 5 sleduje odborníky na sociálních sítích a čerpá zprávy z internetu, 3 absolvují stáže v jiných ordinacích, 2 čerpají informace ze zahraničních webů a přednášek, 5 má individuální konzultace se ZL nebo jinými DH, 1 se účastní zahraničních kongresů (např. Euro Perio), 8 se účastní konferencí a kongresů a 1 se účastní výstav.

2.4.2. Výsledky druhého dotazníkového šetření (pro zahraničí)

Tabulka 2 – Výsledky dotazníků pro zahraničí

	USA	USA	USA
univerzita	nevyplněno	Central Community College a Comm. Col. Of Denver	Pasadena City College
délka studia	2 roky	4 roky	4 roky
navazující studium	ANO - Mgr.	ANO - Mgr.	ANO - Mgr.
ovlivnění kompetencí délkou praxe, věkem	NE	NE	NE
soukromý x veřejný sektor	veřejný	soukromý	soukromý
jak pracujete?	součást zdravotnického zařízení se ZL	podnikám	součást zdravotnického zařízení se ZL
asistence	ANO	ANO	NE
vyhovuje rozsah kompetencí	NE	NE	NE
povinné celoživotní vzdělávání	ANO	ANO	ANO

	Spojené království	Spojené království	Kanada
univerzita	University of Leeds	SZŠ a VOŠZ v Brně	Toronto College of Dental Hygiene
délka studia	3 roky	3 roky	3 roky
navazující studium	ANO - Mgr.	NE	ANO - Mgr.
ovlivnění kompetencí délkou praxe, věkem	NE	NE	NE
soukromý x veřejný sektor	soukromý	soukromý	soukromý
jak pracujete?	součást zdravotnického zařízení se ZL	součást zdravotnického zařízení se ZL	součást zdravotnického zařízení se ZL
asistence	ANO	ANO	NE
vyhovuje rozsah kompetencí	ANO	ANO	ANO
povinné celoživotní vzdělávání	ANO	ANO	ANO

Zdroj: autor

2.4.3. Rozhovor s dentální hygienistkou ze zahraničí

Otázka č. 1: Kde nyní svou praxi vykonáváte?

Odpověď č. 1: *„Nyní pracuji v Londýně, kde se v průběhu týdne střídám na dvou klinikách. V Londýně existují soukromá, státní i kombinovaná zdravotnická zařízení. Obě kliniky, na kterých pracuji, jsou soukromé.“*

Otázka č. 2: Jak dlouho zde praxi vykonáváte?

Odpověď č. 2: *„Nyní v Londýně žiji čtvrtým rokem a jako hygienistka zde pracuji 3 roky, jelikož téměř celý rok trvalo zařídit schválení, abych tu mohla pracovat. Do Londýna jsem se přestěhovala téměř ihned po studiu, ovšem v České republice jsem také pracovala, a to přibližně rok.“*

Otázka č. 3: Vystudovala jste dentální hygienu v České republice?

Odpověď č. 3: *„Ano, dentální hygienu jsem vystudovala v České republice na Vyšší odborné škole v Brně (Merhautova).“*

Otázka č. 4: Co bylo potřeba udělat, abyste své povolání mohla vykonávat v zahraničí?

Odpověď č. 4: *„Před tím, než jsem se do Londýna přestěhovala, bylo potřeba přeložit diplom do angličtiny a připravit si sylabus ze školy. Také jsem musela mít 1 rok praxe v České republice, jelikož je to jedna z podmínek Spojeného království, aby dentální hygienistka měla alespoň 1 rok praxe ve vlastní zemi. Po tom, co jsem se do UK přestěhovala, bylo potřeba složit obecné jazykové zkoušky z angličtiny, na které jsem se připravovala několik měsíců. Taky po mně bylo vyžádáno, abys zaslala logbook kvůli konkrétním činnostem a množství praxí. Byla jsem i dotazována na různé konkrétní otázky ohledně mých dosavadních zkušeností. Musím říct, že mě překvapilo, jak vše dlouho trvá. Po odeslání nějakých souborů jsem čekala klidně i několik měsíců na odpověď, a nakonec to trvalo téměř rok, než jsem mohla začít dělat dentální hygienu v Londýně. Po tom, co se vyřídí všechno papírování a schvalování, stát jednotlivě rozhoduje, zda můžete pracovat hned samostatně jako*

registrovaná dentální hygienistka, anebo jestli musíte ještě nějakou dobu pracovat jako zaměstnanec u zubního lékaře. Já musela 3 měsíce pracovat pod ZL, kdy jsem během toho musela opět vyplňovat logbook, kam jsem psala všechny detaily o výkonech, které jsem prováděla. Logbook sloužil jako takový důkaz, že jsem ošetřila dostatečné množství pacientů.“

Otázka č. 5: Bylo třeba, abyste si udělala speciální kurz na aplikaci injekční anestezie?

Odpověď č. 5: „Jelikož v ČR dentální hygienistky nesmí aplikovat injekční anestezii, tak mi bylo řečeno, abych si na toto téma nastudovala asi 30 knížek, ovšem nikdo to moc pak nekontroloval a abych pravdu řekla, tak do dneška si nejsem 100% jistá, jak přesně anestezii aplikovat a například s jakými léky může, nebo nemůže reagovat. Proto se injekční anestezii momentálně spíš vyhýbám.“

Otázka č. 6: Když jste se rozhodla jít pracovat do zahraničí, kde jste hledala pracovní nabídky a byl problém najít někoho, kdo by vás zaměstnal?

Odpověď č. 6: „Problém to nebyl a nabídky jsem hledala až přímo v Anglii. Koukala jsem na inzeráty na internetových stránkách, které nabízejí práce, a také jsem do pár ordinací roznášela osobně svůj životopis. Ale vím, že teď už jsou ty podmínky malinko jiné. Je potřeba mít pracovní vízum a předem sjednanou práci.“

Otázka č. 6: Je v UK možnost navazujícího studia?

Odpověď č. 6: „V UK není pro dentální hygienistky možnost navazujícího studia, ale rozlišuje se zde dentální hygienistka na dentální terapeut, kdy dentální terapeut se velmi podobá zubnímu lékaři, jen má o něco omezenější kompetence. Ovšem jedná se o dva samostatné obory, které je třeba vystudovat zvlášť.“

Otázka č. 7: Pracujete v ordinaci sama nebo pod zubním lékařem?

Odpověď č. 7: „Na obou klinikách pracuji pod zubním lékařem, ale pracuji jako OSVČ, tudíž si daně platím sama.“

Otázka č. 8: Při práci jste v ordinaci sama nebo máte nějakou asistenci?

Odpověď č. 8: „V jedné ordinaci jsem sama, ale v té druhé, kde nás je 8 hygienistek, je trochu jiný systém. Každý den je zde cca 5 slečen, které chtějí být do budoucna DH nebo ZL a toto mají jako brigádu. Mají za úkol vždy před příchodem pacienta připravit ordinaci, po přípravě ordinaci opustí a většinou mají na starost sterilizační místnost. Následně přibližně 5 minut před tím, než pacient odchází, opět slečna přijde do ordinace a začne ordinaci uklízet. Po odchodu pacienta, během toho, co já zapisuji kartu, ona už chystá ordinaci na dalšího pacienta. Na konci pracovní doby má na starost úklid ordinace a sterilizaci nástrojů. Tudíž v této klinice se vůbec nestarám o úklid nebo sterilizaci, ale v té druhé ordinaci si vše dělám sama. Ale musím říct, že velká část hygienistek v UK je zvyklá na full time asistenci, jako mají například zubaři v České republice.“

Otázka č. 9: Jaká je vaše pracovní doba?

Odpověď č. 9: „Já momentálně pracuji 5 dní v týdnu, kdy dva dny pracuji od 10 do 14, dva dny od 9 do 14 a jeden den od 10 do 19 (nebo od 8 do 18).“

Otázka č. 10: Jaký je váš plat?

Odpověď č. 10: „V první klinice mám na každého pacienta 1 hodinu a pacient za tu hodinu platí buď 95 liber (2 540 Kč) bez pískování anebo 150 liber (4 010 Kč) s pískováním. Z těchto částek mám 35 %, což odpovídá buď 33 librám (881 Kč) nebo 52 librám (1 389 Kč). Ve druhé klinice mám na každého pacienta 40 minut a pacient platí 105 liber (2 800 Kč). A z této částky mám 40 %, což odpovídá 42 librám (1 121 Kč). Tyto ceny jsou hodně ovlivněné tím, že se jedná o Londýn, což je nejdražší město UK. Kdybych měla říct přibližnou částku, kterou vydělám za měsíc, tak to bude asi okolo

5 000 liber před zdaněním (133 500 Kč). Hodně záleží na tom, v jaké části UK člověk pracuje.“

Otázka č. 11: Kolik pacienti platí za hygienu a jak dlouho tráví na křesle?

Odpověď č. 11: „Každá klinika má délku a ceny ošetření nastavené individuálně. Jak už jsem zmiňovala u předchozí otázky, tak já mám na pacienty buď 1 hodinu nebo 40 minut. Existuje tu ale spousta hygienistek, které si na pacienta nechávají třeba jen 20 nebo 30 minut. A co se týče cen, tak jsou opět velmi různé, ale u mě se to pohybuje od těch 95 liber do 150 liber.“

Otázka č. 12: Jsou pacienti zvyklí chodit pravidelně na dentální hygienu?

Odpověď č. 12: „Většina pacientů, co ke mně chodí, jsou zvyklí chodit pravidelně na hygienu už od mala. Ke mně pacienti docházejí každý půlrok, ale hygienistky, které mají nastavené recally na 20 minut, si zvou pacienty i každé tři měsíce. Musím říct, že celkově znalost Britů o dentální hygieně je velmi velká. Ještě jsem se nesečkala s Britem, co by nevěděl, co je to dentální hygiena.“

Otázka č. 13: Co zahrnuje první návštěva pacienta u dentální hygienistky?

Odpověď č. 13: „Průběh návštěvy je zde téměř totožný jako v České republice, to znamená nějaké vyšetření, odstranění zubního kamene, leštění zubů a motivace a instruktáž.“

Otázka č. 14: Stává se vám někdy, že pacienti vaše povolání zařazují spíše do kosmetické sféry než do zdravotnictví?

Odpověď č. 14: „V Londýně mají pacienti velký respekt k dentálním hygienistkám a opravdu je považují za zdravotnické pracovníky a váží si jejich služeb.“

Otázka č. 15: Ošetřujete běžně parodontologické pacienty, nebo je raději odesíláte na specializované parodontologické pracoviště?

Odpověď č. 15: *„Dentální hygienistky smí provádět subgingivální ošetření jako v ČR, ale rozdíl je v tom, že pokud je naměřeno PSR 4, je povinnost odeslat pacienta k parodontologovi.“*

Otázka 16: Jak je to se vzděláváním dentálních hygienistek v UK?

Odpověď 16: *„Bohužel nemám osobní zkušenost s místním vzdělávacím systémem, kvalita vzdělávání je v České republice určitě na vyšší úrovni. Pokud chtějí dentální hygienistky po studiu provádět bělení zubů, je třeba, aby si dodělaly specializační kurzy.“*

Otázka č. 17: Je v UK povinné celoživotní vzdělávání?

Odpověď č. 17: *„Ano, celoživotní vzdělávání je zde povinné, každých 5 let je třeba doložit, že hygienistka absolvovala alespoň 50 hodin akreditovaného vzdělávání. Musím říct, že je tu spousta možností, jak se může dentální hygienistka dozdělat. Existují různé study cluby, výstavy, konference i mnoho online událostí, jako jsou například webináře.“*

Otázka č. 18: Je něco, co byste ráda doporučila/vzkázala dentálním hygienistkám v České republice?

Odpověď č. 18: *„Pokud uvažujete o práci nebo praxích v zahraničí, i kdyby jen na krátkou dobu, určitě do toho jděte. Dá vám to neskutečně moc jednak do praxe, ale i v tom směru, že si zkusíte žít a pracovat v jiném životním stylu a zkusíte si práci dentální hygienistky v jiném okruhu pacientů. Já jsem za mé rozhodnutí jít do zahraničí hrozně moc vděčná a určitě bych to doporučila i vám ostatním.“*

2.5. Diskuze

Vzdělávání a kompetence DH napříč různými státy jsou stále nejednotné a ve většině zahraničních států jsou kompetence DH většího rozsahu než v ČR. Je dobré zamyslet se nad tím, proč tyto rozdíly existují a zda by nebylo vhodnější tuto nesourodost eliminovat a nastolit jednotná pravidla a postupy tohoto povolání. Ovšem vzhledem k celkové a legislativní odlišnosti států je pravděpodobnost dosažení stoprocentního sjednocení velmi minimální. Můžeme se ovšem zamyslet a uvažovat o sjednocení alespoň některých sfér, jako jsou například délka studia, možnost navazujícího studia nebo základní rámec rozsahu činností, které smí DH vykonávat. Je také nutné říci, že ne ve všech státech tato profese existuje.

Pro získání informací k zadané problematice jsem vytvořila dva stručné dotazníky, kdy jeden z nich byl určen DH pracujícím v ČR a druhý byl určen pro DH pracující v zahraničních státech. Na dotazník pro ČR odpovědělo 80 respondentů a na zahraniční dotazník odpovědělo pouze 6 respondentů. Z důvodu malé účasti zahraničních respondentů nebylo možné provést adekvátní porovnání této profese napříč různými státy. I přesto je díky těmto šesti respondentům možné alespoň přiblížit průběh tohoto povolání mimo ČR. Byl uskutečněn také osobní rozhovor s dentální hygienistkou, která vystudovala DH v ČR, ale nyní vykonává své povolání v Londýně. Tento rozhovor nám více přiblížil vnímání a přístup k této profesi v jiné zemi.

Z dotazníků vyplynulo, že DH v ČR jsou spíše nespokojené se současným výukovým systémem a kompetencemi DH. Na dotazníky odpovědělo 62 % DH z VOŠ a 38 % DH z VŠ.

To, jaké činnosti smí a nesmí DH v ČR provádět, stanovuje vyhláška č. 55/2011 Sb. V této vyhlášce je jasně dané, které výkony a za jakých podmínek spadají pod kompetence DH s vysokoškolským nebo vyšším odborným vzděláním. Tato vyhláška byla novelizována. Poslední

novelizace proběhla 1. července 2022, kdy došlo k úpravě kompetencí týkajících se bělení zubů a rentgenování. Bělení zubů smí nyní DH provádět pouze pod odborným dohledem ZL. Nově po novelizaci smí provádět DH praktickou část rentgenového ozařování na indikaci a pod odborným dohledem ZL.^{101 102} I přesto je z 80 dotazovaných hygienistek více jak polovina (58 %) nespokojena se současným rozsahem kompetencí DH, čímž se **hypotéza č. 2:** „Předpokládám, že víc jak 50 % DH v ČR není spokojeno s rozsahem svých kompetencí.“ **potvrdila.** Nejčastěji žádanými výkony, o které by chtěly DH své kompetence rozšířit, byly aplikace injekční lokální anestezie a zhotovování RTG snímků bez dohledu a indikace ZL. Tyto výkony smí DH v některých zemích provádět. Ovšem i v zahraničí je pro tyto kompetence třeba splnit určité náležitosti. Například je povinnost absolvovat postgraduální kurzy s tímto zaměřením nebo je povinné splnit požadovaný počet aplikací anestezie pod přímým vedením ZL. Až poté získá DH tyto kompetence. V ČR se rozšiřuje trend otevírání ordinací dentální hygieny jako OSVČ. I tento faktor by mohl mít vliv na rozsah kompetencí. Ze 46 respondentů, nespokojených s rozsahem kompetencí, 67 % projevilo zájem o přidání aplikace injekční anestezie, čímž byla **hypotéza č. 3:** „Předpokládám, že více jak 65 % DH v ČR by mělo zájem aplikovat injekční anestezii“ **potvrzena.** 9 respondentů také projevilo zájem o provádění preventivních prohlídek, což by mohlo napomocet se současnou časovou vytižeností ZL.

Co se týče vzdělávání, hygienistky v ČR jsou dle dotazníkového šetření spíše nespokojené se současným vzdělávacím systémem. 69 % zúčastněných hygienistek projevilo zájem o provedení změn ve vzdělávacím systému DH v ČR, jako například více praxí během studia, větší zaměření na subgingivální ošetření nebo možnost dalšího rozšíření kompetencí, jako tomu je v některých zahraničních státech. 94 % DH, které

¹⁰¹ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 55/2011 Sb.: Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2011 (2022) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55/zneni-20220701>

¹⁰² ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění pozdějších předpisů. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha: MZČR, 2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2022/07/158_2022-.pdf

nejsou spokojené s množstvím praxí, jsou absolventky VOŠ. Průběh a postupy studia jsou jasně vymezeny zákonem č. 96/2004 Sb., který udává podmínky pro získání odborné způsobilosti k výkonu daného povolání.¹⁰³ S tímto zákonem úzce souvisí Kvalifikační standard přípravy na výkon zdravotnického povolání dentální hygienistka. V tomto standardu jsou popsány všechny potřebné náležitosti, které je třeba dodržet při sestavování studijního programu pro obor DH.¹⁰⁴ Důležitou roli hraje také vyhláška č. 39/2005 Sb., která stanovuje minimální požadavky pro daný studijní obor.¹⁰⁵ V současnosti je možné DH studovat na VŠ nebo VOŠ, čímž opět dochází k prohloubení nejednotnosti této profese. 10 % DH by upřednostnilo ponechání VŠ a zrušení VOŠ.

Z dotazníků vyplynulo, že DH se aktivně průběžně vzdělávají, ale také by rády měly možnost navazujícího studia, které momentálně není v oboru DH v ČR dostupné. V porovnání s ostatními vybranými zahraničními státy se v tomto ČR velmi odlišuje, jelikož ve většině států, kde je bakalářské studium DH, je i možnost pokračovat v navazujícím magisterském studiu. To se potvrdilo i díky respondentům ze zahraničí. 82 % DH projevilo zájem o navazující studium, čímž se **hypotéza č. 1:** „Předpokládám, že víc jak 50 % DH v ČR by mělo zájem o navazující studium dentální hygieny“ **potvrdila**. Díky navazujícímu studiu by byly rozšířeny znalosti a dovednosti DH, a tím by mohlo dojít i k navýšení kompetencí DH. I toto je jeden z důvodů, proč by mělo být studium DH ponecháno pouze na VŠ, aby měly všechny DH stejné možnosti rozšířit si své kompetence.

¹⁰³ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2004 (2023) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonprolidi.cz/cs/2004-96>

¹⁰⁴ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Kvalifikační standard Dentální hygienistka. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2010 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z: https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18168/39484/KS_Dentáln%C3%AD_hygienistka.pdf

¹⁰⁵ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Vyhláška č. 39/2005 Sb.: Vyhláška, kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2005 (2018) [cit. 2022-11-01]. Dostupné z: <https://www.zakonprolidi.cz/cs/2005-39>

Z výsledků vyšlo, že DH se průběžně vzdělávají formou kurzů, seminářů, odborných článků a časopisů, stáží, zahraničních zdrojů a další. Celoživotní vzdělávání je pro DH, jakožto zdravotnického pracovníka, povinné. Problém je ovšem v tom, že u DH tato povinnost není nijak kontrolována, jelikož byl kreditní systém v roce 2017 zrušen.¹⁰⁶ Tím pádem není možné nijak prokázat, že všechny DH tuto povinnost aktivně dodržují.

Cílem práce bylo zjistit postoje DH v ČR k tomuto povolání a udělat porovnání této profese s dalšími státy. Cíle byly splněny. Ovšem i přes oslovení velkého množství zahraničních respondentů nebyly dotazníky vyplněny v takovém rozsahu, jak bylo očekáváno.

¹⁰⁶ ADH ČR. Uznání kreditů. *Asociace dentálních hygienistek ČR* [online]. Praha: Asociace dentálních hygienistek, 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.asociacedh.cz/uznani-kreditu/>

Závěr

Vzdělávání a kompetence DH nejsou stále jednotné a v každé zemi je toto povolání regulováno jinak. Je dobré se zamyslet nad tím, jaký přínos by mohlo mít sjednocení a ucelení tohoto povolání alespoň pro evropské státy. Přínosem by mohla být snazší kontrola kvality poskytované péče a zároveň lepší dostupnost pro DH vykonávat své povolání v zahraničí. Ačkoliv se právní postavení DH neustále vyvíjí, stále existují země, kde toto povolání neexistuje nebo není nijak regulováno.

Velký rozdíl mezi ČR a vybranými zahraničními státy je v možnosti navazujícího vysokoškolského studia. Většina zemí nabízí bakalářské a navazující magisterské studium. V ČR tato možnost stále není. Dle dotazníkového šetření by velká část DH v ČR měla zájem o navazující studium. Díky tomu by mohly být rozšířeny znalosti a dovednosti DH. Také by mohla být podrobněji probrána některá témata, jako ortodontie, parodontologie, pedostomatologie, anestezie a další.

Kompetence DH nejsou napříč státy jednotné. Největší odlišnosti se týkají aplikace lokální injekční anestezie a indikace a zhotovení RTG snímků. V dotaznících DH projevily největší zájem právě o přidání aplikace injekční anestezie. Tato změna by ovšem vyžadovala úpravu studijních programů a prohloubení znalostí této problematiky.

Aby v ČR mohly být zahájeny nějaké změny, je tedy třeba nejprve sjednotit vzdělávání DH v ČR. Ponecháním pouze vysokoškolského studia a přidáním navazujícího magisterského studia by mohlo dojít k úpravě rozsahu kompetencí dle dosaženého vzdělání.

Na základě dotazníkového šetření a informací získaných ze zahraničních zdrojů byly vytvořeny přehledové tabulky, které znázorňují rozsah kompetencí a vzdělávání DH ve vybraných zahraničních státech.

Do budoucna by toto téma mohlo být doplněno o vytvoření návrhu studijního programu pro magisterské studium v oboru dentální hygiena.

Souhrn

Bakalářská práce se věnuje problematice vzdělávání a kompetencí DH v ČR, ale i v některých vybraných zahraničních státech.

Cíl: Cílem je popsat současnou situaci postavení DH v ČR a zjistit postoj DH k aktuálnímu vzdělávání a rozsahu kompetencí v tomto oboru. Dalším cílem je poukázat na odlišnosti a nejednotnost tohoto povolání napříč vybranými státy.

Metodika: Pro získání požadovaných dat k zadané problematice byla použita metoda dotazníkového šetření a osobní rozhovor s DH pracující v zahraničí. Byly vytvořeny dva stručné dotazníky pomocí Google formuláře. První byl určen pro DH v ČR a druhý pro DH v zahraničí. V ČR byl rozeslán jednotlivým hygienistkám přes e-mailovou a internetovou komunikaci. Též byl odeslán na ADH ČR a přidán na facebookové skupiny DH. Do zahraničí byl odeslán na asociace DH členských států IFDH a EDHF. Respondenty byly DH s praxí. Na dotazníky pro ČR odpovědělo 80 respondentů. Na dotazníky pro zahraniční státy odpovědělo pouze 6 respondentů. Sběr dat probíhal od 30. 1. 2023 do 1. 4. 2023. Osobní rozhovor byl uskutečněn s DH, která studovala v ČR, ale nyní již 3 roky pracuje jako DH v Londýně.

Výsledky: Z dotazníků vyplynulo, že DH v ČR jsou spíše nespokojené se současným výukovým systémem a kompetencemi DH. Velká část by měla zájem o přidání navazujícího magisterského studia. Nejvíce chtějí DH v ČR své kompetence rozšířit o aplikaci injekční anestezie a možnost indikovat a zhotovovat RTG snímky.

Závěr: Vzdělávání a kompetence DH jsou stále nejednotné a v každé zemi je toto povolání regulováno jinak. Případné sjednocení a ucelení výukových osnov a následných kompetencí by mohlo mít pozitivní dopad na tuto profesi.

Klíčová slova: Dentální hygienistka, vzdělávání, kompetence

Summary

The bachelor's thesis deals with the issue of education and competences of dental hygienists in the Czech Republic, as well as in selected foreign countries.

Aim: The aim is to describe the current situation of the position of dental hygienists in the Czech Republic and to find out the attitude of dental hygienists towards current education and the scope of competences in this field. Another aim is to point out the differences and inconsistencies of this profession across selected countries.

Methods: The questionnaire survey method and personal interviews with dental hygienists working abroad were used to obtain the required data for the given issue. Two brief questionnaires were created using Google Forms. The first one was intended for dental hygienists in the Czech Republic and the second one for dental hygienists abroad. In the Czech Republic, it was sent to individual hygienists via e-mail and internet communication. It was also sent to the Association of dental hygienists in the Czech Republic and added to Facebook groups. Abroad, it was sent to associations of dental hygienists in IFDH and EDHF member states. The respondents were dental hygienists with experiences. 80 respondents answered the questionnaire for the Czech Republic. Only 6 respondents answered the questionnaire for foreign countries. Data collection took place from January 30, 2023, to April 1, 2023. A personal interview was conducted with a dental hygienist who studied in the Czech Republic but has been working as a dental hygienist in London for 3 years.

Results: The questionnaires showed that dental hygienists in the Czech Republic are rather dissatisfied with the current education system and dental hygienists competences. A large part would be interested in adding a subsequent master's degree program. Dental hygienists in the Czech Republic mostly want to expand their competences by applying injection anesthesia and the ability to indicate and produce X-ray images.

Conclusion: The education and competencies of dental hygienists are still inconsistent, and this profession is regulated differently in each country. A potential unification and streamlining of curricula and subsequent competences could have a positive impact on this profession.

Keywords: Dental hygienist, education, competences

Seznam použité literatury

Knižní literatura

DOSTÁLOVÁ, T., BEZNOSKOVÁ SEYDLOVÁ, M. *Stomatologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2700-4, s. 81-83.

FONES, Alfred. *Mouth Hygiene; a Text-book for Dental Hygienists*. 2022. UK: Legare Street PR, 2022. ISBN 101719694X.

KOVAL'OVÁ, E., ČIERNY, M. *Orální hygiena*. Prešov, Zurich: Vydavateľstvo Anna Nagyová, 1994. ISBN 80-967041-3-3.

LACINOVÁ, Karolína. *Vývoj právního postavení oboru dentální hygiena ve vybraných členských zemích EU*. Brno, 2020. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Lékařská fakulta. Vedoucí práce Mgr. et Bc. Petr Svoboda, Ph. D. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/b32kz/BP2020_-_Vyvoj_pravniho_postaveni_oboru_dentalni_hygiena_ve_ve_vybranych_c_lenskych_zemich_EU_-_3.pdf

MAZÁNEK, Jiří. *Stomatologie pro dentální hygienistky a zubní instrumentářky*. Praha: Grada, 2015. 47–51. ISBN 978-80-247-4865-8.

Internetové zdroje

Aarhus Universitet: Tandpleje Professionsbacheloruddannelse [online]. Dánsko: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://bachelor.au.dk/tandplejer/>

ANDERSON J. M., Use of local anesthesia by dental hygienists who completed a Minnesota CE course. *Journal of dental hygiene: JDH*, 2002, 76(1), 35–46.

Asociace dentálních hygienistek ČR [online]. Praha: Asociace dentálních hygienistek, 2023 [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <http://www.asociacedh.cz/>

Asociácia dentálných hygieničiek v Slovenskej republike [online]. Slovensko: ADHS 2022 [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://adhs.sk>

BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E., Anesthesia and Caries Treatment by Dental Hygienists: A Worldwide Review. *International dental journal*, 2023 73(2), 288–295. <https://doi.org/10.1016/j.identj.2022.08.013>

BOZIA, M., BERKHOUT, E., van der WEIJDEN, F., & SLOT, D. E.,
Worldwide Review of Dental Hygienists' Extended Scope of Practice
in Radiology. *International dental journal*, 2022, 72(3), 373–380.
<https://doi.org/10.1016/j.identj.2021.05.010>

Careum [online]. Zürich: Careum, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:
<https://careum.ch/de/bildungsangebot/hoehere-fachschule/dentalhygiene>

CATLETT A., Attitudes of Dental Hygienists towards Independent Practice
and Professional Autonomy. *Journal of dental hygiene: JDH*, 90(4), 249–
256, 2016

Centrum vzdělávání AMOS: *VysokeSkoly.com* [online]. Praha: 2023 [cit.
2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.com>

ČESKO: Ministerstvo zdravotnictví: Kvalifikační standard Dentální
hygienistka. [online]. Praha: 2010 [cit. 2020-02-12]. Dostupné z:
[https://www.mzcr.cz/wp-
content/uploads/wepub/18168/39484/KS_Dentaln%C3%AD_hygienistka.p
df](https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/wepub/18168/39484/KS_Dentaln%C3%AD_hygienistka.pdf)

Česká stomatologická komora: ZS 1/2020 k odbornému dohledu nad
výkonem povolání dentální hygienistky a k dalším postupům zubního
lékaře v součinnosti s dentální hygienistkou. [online]. Praha: 2020 [cit.
2023-03-22]. Dostupné z: [https://old.dent.cz/dokumenty/zs-1-2020-k-
odbornemu-dohledu-nad-vykonem-povolani-dentalni-hygienistky-a-k-
dalsim-postupum-zubniho-lekare-v-soucinnosti-s-dentalni-hygienistkou/](https://old.dent.cz/dokumenty/zs-1-2020-k-odbornemu-dohledu-nad-vykonem-povolani-dentalni-hygienistky-a-k-dalsim-postupum-zubniho-lekare-v-soucinnosti-s-dentalni-hygienistkou/)

ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví: Specializační vzdělávání – základní
informace. [online]. Praha: 2016 (2023) [cit. 2023-03-20]. Dostupné z:
<https://www.mzcr.cz/specializacni-vzdelavani/>

ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo školství, mládeže a
tělovýchovy, *Vyhláška č. 39/2005 Sb.*: Vyhláška, kterou se stanoví
minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti
k výkonu nelékařského zdravotnického povolání. [online]. Praha: 2005
(2018) [cit. 2022-11-01]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-39>

ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví, *Vyhláška č. 55/2011 Sb.*: Vyhláška o
činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků
[online] Praha: 2011 (2022) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55/zneni-20220701>

ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví, *Zákon č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)* [online]. Praha: 2004 (2023) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

DÁNSKO: Ministerstvo vnitra a zdravotnictví, *Bekendtgørelse af lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, kapitola 22. Retsinformation* [online]. Dánsko: 2019 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2019/731>

Dentamed [online]. *Vzdělávání - školení a semináře*. Praha: Dentamed.cz, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://eshop.dentamed.cz/skoleni-a-seminare/>

Dentistry by Cure Clinics, *Dental Hygienist vs. Dental Therapist: Whats the difference anyway?* [online]. London: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dentistry.cureclinics.uk/dental-hygienist-v-dental-hygienist-whats-the-difference-anyway/>

EDHF [online]. Norsko: European Dental Hygienists federation, 2022 [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.edhf.eu/news-show/joint-statement-by-edhf-and-ifdh-on-the-who-draft-global-strategy-on-oral-health>

FADH [online]. Helsinky: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.suuhygienistiliitto.fi/koulutus/suuhygienistikoulutus/>

FINSKO. Ministerstvo spravedlnosti: *Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Finlex* [online]. Finsko: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

FINSKO. *Mitä suuhygienisti tekee? Oral* [online]. Finsko: Oral Hammaslääkärit, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.oral.fi/suun-terveys/suun-hyvinvointi/suuhygienisti/>

General Dental Council: *Scope of practice* [online]. Londýn: 2013 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.gdc-uk.org>

HAKES, H.: *The History of Dental Hygiene: Development through the Years. Today's RDH* [online]. Vancouver: 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.todaysrdh.com/the-history-of-dental-hygiene-development-through-the-years/>

HEJK, J.: *Podmínky přijímacího řízení. Soukromá vyšší odborná škola zdravotnická pro dentální hygienistky, s.r.o.* [online]. Praha: 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.dhskola.cz/wp-content/uploads/2022/12/Podminky-PR-DH-2023-24.pdf>

IFDH, *The International Federation of Dental Hygienists* [online]. USA, 2020 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://ifdh.org>

JAFARZADEH, D., REZAPOUR, R., ABBASI, T., a další: The Effectiveness of Fluoride Varnish and Fissure Sealant in Elementary School Children: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Iranian journal of public health*, 51(2), 266–277. 2022
<https://doi.org/10.18502/ijph.v51i2.8680>

JESINKEY, K.: Dental Hygiene 2021-2022. *Karolinska Institutet* [online]. Stockholm: 2021 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://education.ki.se/dental-hygiene-2021-2022>

JOHANNSEN, A., MALMQVIST, S., GRACA, S. a další: The Dental Hygienists in Sweden and Portugal: A Comparative Study. *Journal of International Society of Preventive & Community Dentistry*, 9(3), 296–302. Dostupné z: https://doi.org/10.4103/jispcd.JISPCD_1_19

JONGBLOED-ZOET, C., NYBLOM, Y., BOL, E., & FIELD, J. C.: A common European curriculum for dental hygiene. *European Journal of Dental Education*. 24(4), 611–615. 2020. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/eje.12501>

KNMT [online]. Utrecht: KNMT, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://knmt.nl/tags/mondhygienisten>

LEHMAN E., Alfred Fones, Irene Newman, and the Dental Hygiene Revolution. *Bridgeport Library* [online]. Bridgeport: 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://bportlibrary.org/hc/education/dr-alfred-fones/>

MATHISEN, M.: Tannpleier. *Utdanning.no* [online]. Norsko: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://utdanning.no/yrker/beskrivelse/tannpleier>

Metropolia university of Applied Sciences: Suuhygienisti AMK [online]. Helsinki: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/amk-tutkinnot/suuhygienisti>

Ministerstvo práce a sociálních věcí: Dentální hygienista. *Národní soustava povolání* [online]. Praha: 2017 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/dentalni-hygienistka>

Národní pedagogický institut České republiky: Diplomovaná dentální hygienistka. *Infoabsolvent.cz* [online]. Praha: 2023 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/KartaOboru/5341N31/Diplomovana-dentalni-hygienistka>

NHS: *Dental hygienist* [online]. Spojené království: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.healthcareers.nhs.uk/explore-roles/dental-team/roles-dental-team/dental-hygienist>

NHS: *Dental therapist* [online]. Spojené království: 2022 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.healthcareers.nhs.uk/explore-roles/dental-team/roles-dental-team/dental-therapist>

NIZOZEMSKO: Ministerstvo zdravotnictví, sociálních věcí a sportu. *Certificate of competence*. [online]. Nizozemsko: 2023 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://english.bigregister.nl/foreign-diploma/procedures/certificate-of-competence>

NORSKO: Ministerstvo zdravotnictví a sociální péče: Lov om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven). *Lovdata* [online]. Norsko: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64?q=kompetanse%20hos%20en%20tannpleier>

NORSKO, Tannpleierforening: Tannpleier [online]. Oslo: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://tannpleier.no/tannpleier/>

NVM [online]. *NVM-mondhygiënisten*. Nizozemsko: NVM, 2019. Dostupné z: <https://www.nvmmondhygienisten.nl>

POHLOVÁ, Z.: Kritéria přijímacího řízení VOŠZ 2023 - 2024. *Vyšší odborná škola zdravotnická* [online]. Praha: 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.szspraha1.cz/file.php?nid=6880&oid=9664624>

Redakce EUNI, Celoživotní vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků. *EUNI* [online]. Praha: Pears Health Cyber Europe, 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.euni.cz/clanek/2214-celozivotni-vzdelavani-nelekarskych-zdravotnickych-pracovniku?bid=2>

Slezská univerzita, Fakulta veřejných politik [online]. Přijímací řízení. Opava: 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/fvp/cz/soprijimacirizeniaktualni>

SLOVENSKO: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Vyhláška 321/2005 Z. z. [online]. Slovensko: 2005 (2020) [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/321/>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznání odborných kvalifikací. *Esipa* [online]. Evropský parlament, 2005 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32005L0036>

SRAT: Tandhygienistutbildningen [online]. Stockholm: 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.srat.se/>

StomaTeam: Přehled vzdělávacích akcí. [online]. Praha: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.stomateam.cz/cz/vzdelavaci-akce#confirm>

Studenten Guider: *Dental hygienist* [online]. Odense: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://studenterguiden.dk/en/Tandplejer/CopenhagenAarhus/uddannelser/Professionsbachelorer/741>

Swiss Dental Hygienist [online]. Bern: Swiss Dental Hygienist, 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://dentalhygienists.swiss/beruf/ausbildung>

SZŠ a VOŠZ E. P. a JŠ s právem SJZ Olomouc, Aktuální informace k přijímacímu řízení [online]. Praha: 2023 [cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.epol.cz/vosz/prijimaci-rizeni-vosz>

ŠVÉDSKO: National Board of Health and Welfare, *Dental hygienist* [online]. Švédsko: 2022 [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.verksamt.se/web/international>

Univerzita Karlova [online]. *Průběh o organizace studia*. Praha: Univerzita Karlova, 2020 [cit. 2022-11-13]. Dostupné z: <https://cuni.cz/UK-1.html>

University of Copenhagen: *Dental Hygienist* [online]. Copenhagen: 2023 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://skt.ku.dk/english/tp/>

VAVROSKY, K.: Five Ways to Reinvigorate Your Career as a Dental Hygienist. *Today's RDH* [online]. Spojené království: 2018 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.todayrdh.com/5-ways-to-reinvigorate-your-career-as-a-dental-hygienist/>

VIRTANEN, J. I., PELLIKKA, E., SINGH, S., & WIDSTRÖM, E.: The professional role of a dental hygienist in Finland - educators' views. *International journal of dental hygiene*, 14(3), 231–238. 2016 Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/idh.12166>

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Registrovaná a neregistrovaná DH v Nizozemsku	27
Tabulka 2 – Výsledky dotazníků pro zahraničí.....	45

Seznam grafů

Graf 1 – Na jaké škole jste dentální hygienu studoval/a?	39
Graf 2 – Kolik let vykonáváte svou praxi jako DH?	40
Graf 3 – Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?	40
Graf 4 – Pokud vám nevyhovuje rozsah kompetencí, o jaké činnosti by měly být vaše kompetence rozšířené?.....	41
Graf 5 – Chtěli byste změnit vzdělávací systém DH v ČR?	42
Graf 6 – Měl/a byste zájem o případné navazující studium v oboru dentální hygiena?	43
Graf 7 – Uvažoval/a jste někdy o výkonu své práce dentální hygienistky/dentálního hygienisty v zahraničí?	44

Seznam příloh

Příloha č. 1: Vyhláška č. 55/2011 Sb. - Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, § 16

Příloha č. 2: Tabulka – Školy pro dentální hygienistky v České republice

Příloha č. 3: Zákon č. 96/2004 Sb. Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)

Příloha č. 4: Tabulka – Kompetence dentálních hygienistek ve vybraných státech

Příloha č. 5: Tabulka – Studium dentální hygieny v zahraničí

Příloha č. 6: Dotazník rozesílaný DH v ČR

Příloha č. 7: Dotazník rozesílaný DH v zahraničí

Příloha č. 8: Odpovědi respondentů druhého dotazníkového šetření

Příloha č.1: Vyhláška č. 55/2011 Sb. - Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, § 16 DH

(1) Dentální hygienistka vykonává činnosti podle § 3 odst. 1 a dále bez odborného dohledu a bez indikace může

- a) vychovávat a instruovat pacienty k pravidelné a systematické preventivní péči o ústní hygienu,
- b) stanovit úroveň individuální hygieny, provádět nácvik postupů a technik ústní hygieny a kontrolovat jejich účinnost,
- c) provádět kolektivní zdravotně-výchovnou činnost zaměřenou na prevenci zubního kazu, parodontopatií, ortodontických anomálií a na racionální výživu,
- d) provádět ve spolupráci se zubním lékařem výzkum v oblasti zubního lékařství, zvláště pak v oblasti dentální hygieny,
- e) vykonávat v rozsahu své odborné způsobilosti činnosti při přejímání, kontrole, manipulaci a uložení zdravotnických prostředků a prádla, jejich dezinfekci a sterilizaci a zajištění jejich dostatečné zásoby.

(2) Dentální hygienistka bez odborného dohledu v souladu s diagnózou a individuálním léčebným postupem stanoveným zubním lékařem může provádět profylaxi onemocnění ústní dutiny včetně odhalení časných patologických změn a prevence jejich zhoršování. Přitom zejména může

- a) provádět vstupní a kontrolní vyšetření ústní dutiny včetně získání anamnézy, zhodnocení stavu parodontu a měkkých tkání, orientačního zhodnocení stavu chrupu a jeho kazivosti,
- b) provádět otisky chrupu,
- c) odstraňovat zubní plak a kámen z mezizubních a supragingiválních prostorů, leštit povrch zubů profylaktickými materiály,
- d) odstraňovat subgingivální zubní kámen v rámci nechirurgické léčby,
- e) provádět ošetření citlivého dentinu a aplikaci profylaktických materiálů, jako jsou fluoridové roztoky,

- f) provádět odstraňování retenčních míst plaku a povrchové úpravy výplní,
- g) provádět odborné čištění zubů,
- h) stanovit individuální léčebný plán dentální hygieny a na jeho základě provádět konzervativní nechirurgickou terapii, a to iniciální, udržovací a podpůrnou antimikrobiální; individuální léčebný plán dentální hygieny lze stanovit pouze v mezích individuálního léčebného postupu stanoveného zubním lékařem,
- i) provádět neinvazivní aplikace antiseptických, adstringentních a antibakteriálních léčivých přípravků supragingiválně i do subgingiválních prostor,
- j) ohlazovat kořeny zubů,
- k) provádět uzavřenou kyretáž,
- l) odstraňovat pigmentace profylaktickými materiály i speciálními přístroji,
- m) zhotovovat studijní modely,
- n) informovat ošetřujícího zubního lékaře o výsledcích ošetřování pacientů a doporučovat kontrolní vyšetření zubním lékařem nejdéle po 6 měsících.

(3) Dentální hygienistka pod odborným dohledem zubního lékaře může

- a) provádět činnosti zubní instrumentářky podle § 40,
- b) provádět aplikace povrchové anestézie pro povrchové znecitlivění dásní,
- c) měnit gumové příslušenství u fixních ortodontických aparátů,
- d) provádět bělení zubů a obdobné estetické úpravy a doporučení ohledně individuálního domácího bělení zubů,
- e) provádět na základě indikace zubního lékaře, který je aplikujícím odborníkem, praktickou část lékařského ozáření zubním rentgenovým zařízením.

(4) Dentální hygienistka pod přímým vedením zubního lékaře může provádět pečetění fisur.¹⁰⁷

¹⁰⁷ ČESKO. Ministerstvo zdravotnictví. Vyhláška č. 55/2011 Sb.: Vyhláška o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků. www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2011 (2022) [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-55/zneni-20220701>

Příloha č. 2: Tabulka – Školy pro dentální hygienistky v České republice

Tabulka: Školy pro DH v ČR

název školy	místo	titul	financování	Prezenčně P/ kombinovaně K
Soukromá vyšší odborná škola zdravotnická pro dentální hygienistky, s.r.o.	Praha	DiS.	70 000,-/rok	P, K
Vyšší odborná zdravotnická a Střední škola zdravotnická	Ustí nad Labem	DiS.	3 000,-/rok	P, K
Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola	Praha	DiS.	3 000,-/rok	P
Masarykova univerzita, lékařská fakulta	Brno	Bc.	Hrazeno MŠMT	P
Univerzita Karlova, 3. lékařská fakulta	Praha	Bc.	Hrazeno MŠMT	P
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Merhautova	Brno	DiS.	3 000,-/rok	P, K
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická	Karlovy Vary	DiS.	3 000,-/rok	P
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická	Plzeň	DiS.	3 000,-/rok	P
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická	Ostrava	DiS.	3 000,-/rok	P, K
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická	Nymburk	DiS.	3 000,-/rok	P
Vyšší odborná škola zdravotnická, managementu a veřejnosprávních studií, s.r.o.	Plzeň	DiS.	57 000,- celkem (denní studium), 42 000,- celkem (kombinované studium)	P, K
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Emanuela Pottinga	Olomouc	DiS.	3 000,-/rok	P
Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická	České Budějovice	DiS.	3 000,-/rok	P
Slezská univerzita, fakulta veřejných politik	Opava	Bc.	Hrazeno MŠMT	P

Zdroj: autor

Příloha č. 3: Zákon č. 96/2004 Sb. Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních)

§ 3

Způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka

(1) Způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka má ten, kdo

a) má odbornou způsobilost podle tohoto zákona, nebo jemuž byla uznána způsobilost k výkonu zdravotnického povolání nebo k výkonu povolání jiného odborného pracovníka v souladu s ustanoveními hlavy VII nebo VIII,

b) je zdravotně způsobilý,

c) je bezúhonný.

(2) Zdravotnický pracovník a jiný odborný pracovník je povinen doložit zdravotní způsobilost k výkonu povolání lékařským posudkem vydaným na základě lékařské prohlídky...

§ 4

Výkon povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka

(1) Za výkon povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka se považuje výkon činností stanovených tímto zákonem a prováděcím právním předpisem a zvláštním právním předpisem... Pro účely započítání výkonu povolání podle § 56 a 57 se považuje za výkon povolání

a) zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka řídicí, metodická, koncepční, výzkumná a vzdělávací činnost v příslušném oboru vykonávaná v pracovněprávním vztahu zaměstnanci jiných než poskytovatelů zdravotních služeb,

b) zdravotnického pracovníka výkon činností stanovených tímto zákonem a prováděcím právním předpisem zdravotnickými pracovníky s odbornou způsobilostí v příslušném oboru v průběhu praktického vyučování v akreditovaných zdravotnických magisterských nebo bakalářských studijních oborech.

(2) Pokud tento zákon stanoví požadavky na délku výkonu zdravotnického povolání, rozumí se tím výkon povolání v rozsahu alespoň poloviny stanovené týdenní pracovní doby...

(3) Za výkon povolání bez přímého vedení nebo odborného dohledu (dále jen „výkon povolání bez odborného dohledu“) se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník způsobilý; tento zákon a prováděcí právní předpis stanoví činnosti, které zdravotnický pracovník může vykonávat bez indikace, které vykonává na základě indikace a které pod přímým vedením lékaře, zubního lékaře, farmaceuta, klinického psychologa nebo klinického logopeda. Součástí výkonu povolání bez odborného dohledu je též kontrolní činnost podle jiného právního předpisu⁷⁾.

(4) Za výkon povolání pod odborným dohledem se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník způsobilý nebo ke kterým způsobilost získává, při dosažitelnosti rady a pomoci zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu a v rozsahu, který tento zdravotnický pracovník určí. Odborný dohled může vykonávat také lékař, zubní lékař, farmaceut, klinický psycholog nebo klinický logoped v rozsahu své způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání; rozsah těchto činností stanoví prováděcí právní předpis^{7a)}.

(5) Za výkon povolání pod přímým vedením se považuje výkon činností, ke kterým je zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník způsobilý nebo ke kterým způsobilost získává, při stálé přítomnosti a podle pokynů zdravotnického pracovníka způsobilého k výkonu těchto činností bez odborného dohledu a v rozsahu, který tento zdravotnický pracovník určí. Přímé vedení může vykonávat také lékař, zubní lékař,

farmaceut, klinický psycholog nebo klinický logoped v rozsahu své způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání; rozsah těchto činností stanoví prováděcí právní předpis.

§ 4a

Přerušeni výkonu povolání zdravotnického pracovníka a jiného odborného pracovníka

(1) Získaná odborná, specializovaná nebo zvláštní odborná způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka a odborná způsobilost k výkonu povolání jiného odborného pracovníka zůstává přerušením výkonu povolání nedotčena.

(2) Za přerušeni výkonu povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka se považuje pro účely tohoto zákona i výkon povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka v rozsahu nižším, než je jedna pětina stanovené týdenní pracovní doby souhrnně ze všech základních pracovněprávních vztahů...

(3) Pokud zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník přerušil výkon povolání na dobu, která za posledních 7 let činila v celkovém součtu více než 6 let, je povinen se bezodkladně po skončení přerušeni výkonu povolání doškolit v rozsahu nejméně 60 pracovních dnů na pracovišti poskytovatele zdravotních služeb, poskytujícího zdravotní služby v oboru povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka. Doškolení probíhá pod vedením zdravotnického pracovníka způsobilého pracovat bez odborného dohledu, který vydá o průběhu a ukončení doškolení potvrzení.

(4) Doškolení probíhá jako celodenní průprava v rozsahu odpovídajícím stanovené týdenní pracovní době. Doškolení může probíhat i jako rozvolněná příprava v rozsahu nejméně poloviny stanovené týdenní pracovní doby; celková délka, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.

(5) Poskytovatel zdravotních služeb, u kterého doškolení probíhá, vede pro potřeby doškolení dokumentaci o docházce.

ZÍSKÁVÁNÍ ZPŮSOBILOSTI ZDRAVOTNICKÉHO PRACOVNÍKA

§ 17

Odborná způsobilost k výkonu povolání dentální hygienistky

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání dentální hygienistky se získává absolvováním

a) akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu dentálních hygienistek, nebo

b) nejméně tříletého studia v oboru diplomovaná dentální hygienistka na vyšších zdravotnických školách nebo

c) studijního oboru pro přípravu všeobecných sester podle § 5 a pomaturitního specializačního studia stomatologická péče, pokud bylo studium prvního ročníku pomaturitního specializačního studia zahájeno nejpozději v roce 2004.

(2) Za výkon povolání dentální hygienistky se považuje výchovná činnost v rámci zubní prevence. Dále dentální hygienistka na základě indikace zubního lékaře poskytuje preventivní péči na úseku dentální hygieny a pod odborným dohledem zubního lékaře asistuje při poskytování preventivní, léčebné a diagnostické péče na úseku zubního lékařství.

FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Celoživotní vzdělávání

§ 53

(1) Celoživotním vzděláváním se rozumí průběžné obnovování, zvyšování, prohlubování a doplňování vědomostí, dovedností a způsobilosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků v příslušném oboru v souladu s rozvojem oboru a nejnovějšími vědeckými poznatky v zájmu zachování bezpečného a účinného výkonu příslušného povolání. Ministerstvo oznámí Evropské Komisi znění právních předpisů upravujících celoživotní vzdělávání.

(2) Celoživotní vzdělávání je povinné pro všechny zdravotnické pracovníky a jiné odborné pracovníky.

§ 54

(1) **Formy celoživotního vzdělávání jsou**

- a) specializační vzdělávání,
- b) certifikované kurzy,
- c) inovační kurzy v akreditovaných zařízeních, která jsou akreditována pro vzdělávací program, kterým se získává odborná, specializovaná nebo zvláštní odborná způsobilost pro konkrétní činnosti, v nichž si má zdravotnický pracovník obnovit znalosti a dovednosti; inovační kurzy pro činnosti, které jsou součástí odborné způsobilosti, mohou pořádat také poskytovatelé zdravotních služeb, kteří zajišťují praktické vyučování pro střední, vyšší odborné nebo vysoké školy v příslušném oboru,
- d) odborné stáže v akreditovaných zařízeních, která jsou akreditována pro vzdělávací program, kterým se získává odborná, specializovaná nebo zvláštní odborná způsobilost pro konkrétní činnosti, v nichž si má zdravotnický pracovník stáží prohloubit znalosti a dovednosti,
- e) účast na školicích akcích, konferencích, kongresech a sympoziích,
- f) publikační, pedagogická a vědecko-výzkumná činnost, vypracování standardu nebo nového postupu,
- g) e-learningový kurz, nebo
- h) samostatné studium odborné literatury.

(2) Za celoživotní vzdělávání se pro účely tohoto zákona považuje také studium navazujících studijních programů. Navazujícím studijním programem se pro účely tohoto zákona rozumí akreditovaný doktorský studijní obor, akreditovaný magisterský nebo akreditovaný bakalářský studijní obor nebo studijní obor vyšší odborné školy, který je zdravotnického zaměření nebo svým zaměřením úzce souvisí s odborností příslušného zdravotnického pracovníka a je absolvován po předchozím získání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání.

(3) Celoživotní vzdělávání podle odstavce 1 písm. a) až d) uskutečňují akreditovaná zařízení; ostatní formy celoživotního vzdělávání podle odstavce 1 mohou zabezpečovat poskytovatelé zdravotních služeb nebo

jiné fyzické nebo právnické osoby, včetně právnických osob v působnosti jiných resortů než ministerstva.

(4) Účast na celoživotním vzdělávání podle odstavce 1 písm. a) až e) se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu.[6\)](#)

(5) O účasti v jednotlivých formách celoživotního vzdělávání podle odstavce 1 písm. a) až e) pořadatel vydá potvrzení. Pořadatel celoživotního vzdělávání podle odstavce 1 písm. c) až e) vede evidenci účastníků celoživotního vzdělávání jím organizovaného a na základě žádosti ministerstva, popřípadě pověřené organizace, poskytne údaje z této evidence.

Certifikovaný kurz

§ 61

(1) Absolvováním certifikovaného kurzu zdravotničtí pracovníci nebo jiní odborní pracovníci získávají zvláštní odbornou způsobilost pro úzce vymezené zdravotnické činnosti, které prohlubují získanou odbornou nebo specializovanou způsobilost...

(2) Ministerstvo vede seznam certifikovaných kurzů a zveřejňuje jej způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Vzdělávání v certifikovaném kurzu provádí akreditované zařízení, které je akreditováno k uskutečňování vzdělávacího programu certifikovaného kurzu.

(4) Vzdělávací program stanoví délku vzdělávání, členění, rozsah a obsah vzdělávání, délku povinné praxe, typ pracoviště, na kterém praxe probíhá, požadavky na teoretické znalosti a praktické dovednosti a činnosti, ke kterým je zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník připravován. Dále stanoví rozsah činností certifikovaného kurzu, k nimž absolvent certifikovaného kurzu získá zvláštní odbornou způsobilost, včetně vymezení činností, které jsou poskytováním zdravotní péče...

(5) Do splněného počtu hodin stanovených vzdělávacím programem akreditované zařízení započte nejvýše patnáctiprocentní omluvenou absencí z celkového počtu hodin.

(6) Do vzdělávání v certifikovaném kurzu akreditované zařízení započte část dříve absolvovaného studia, pokud odpovídá vzdělávacímu programu.

§ 62

(1) Žádost o zařazení do certifikovaného kurzu podává uchazeč akreditovanému zařízení...

§ 63

(1) Průběh certifikovaného kurzu zajišťuje akreditované zařízení.

(2) Účastník certifikovaného kurzu je v rámci tohoto vzdělávání povinen absolvovat odbornou praxi na pracovišti akreditovaného zařízení v rozsahu určeném příslušným vzdělávacím programem...

§ 64

Předpokladem ukončení certifikovaného kurzu je splnění všech požadavků stanovených příslušným vzdělávacím programem. O úspěšném ukončení certifikovaného kurzu vydá akreditované zařízení certifikát...¹⁰⁸

¹⁰⁸ Česko. Zákon č. 96/2004 Sb.: Zákon o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). www.zakonprolidi.cz [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví, 2022 [cit. 2022-09-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-96>

Příloha č. 4: Tabulka – Kompetence dentálních hygienistek ve vybraných státech

Tabulka: Kompetence DH ve vybraných státech

	infiltrační lokální anestetzie	zhotovení RTG	terapie kazu (= zhotovení výplní)	pečetění fisur	odstranění stehů	screening rakoviny DÚ	nacementování provizorních korunek	bělení zubů	inhalací sedace	extrakce zubů
ŠVEDSKO	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne
ŠVÝCARSKO	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne
DÁNSKO	ano	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ne
NORSKO	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ne	zubatí)	ne	ne
SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ	ano	ano (na indikaci zubního	ne (pouze dentální terapeut)	ano	ano	ano	ano	ano (na předpis zubního lékaře)	ano	ne (pouze dentální terapeut)
ČESKÁ REPUBLIKA	ne (pouze povrchová)	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano (na předpis zubního lékaře)	ne	ne
FINSKO	ano	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne
ITALIE	ne (pouze povrchová)	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne
NIZOZEMSKO	ano	ano	ano (malý rozsah)	ano	nenalezeno	nenalezeno	ne	ano	nenalezeno	ne
PORTUGALSKO	ne (pouze povrchová)	ano	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne
SLOVENSKO	ne (pouze povrchová)	ne	ne	ano	ne	ne	ne	ano	ne	ne

Zdroj: autor

Příloha č. 5: Tabulka – Studium dentální hygieny v zahraničí

Tabulka: Studium dentální hygieny v zahraničí

	počet škol	typy škol	lokality škol	délka studia	tituly	povolání
				3 roky (nedávno prodlouženo ze 2 na 3 roky v roce 2019) + 2 roky na magistra	bakalář, magistr, doktorský titul	dentální hygienistka
ŠVÉDSKO	6	VŠ	Göteborg, Jönköping, Kristianstad, Karlstad, ...	3 roky	diplomovaný specialista	dentální hygienistka
ŠVÝCARSKO	4	VOŠ	Ženeva, Zurych (2x), Bern	3 roky	bakalář	dentální hygienistka
DÁNSKO	2	VŠ	Copenhagen, Aarhus	3 roky	bakalář, magistr	dentální hygienistka
NORSKO	4	VŠ	Innlundet, Bergen, Oslo, Tromsø	3 roky + 2 na magistra	bakalář, magistr	dentální hygienistka
SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ	20	VŠ	Portsmouth, London, Manchester, Cardiff, Essex, Birmingham, Glasgow, Liverpool, ...	1, 2, 3 nebo 4 roky	bakalář, magistr, doktorský titul	dentální hygienistka (dentální terapeut je odlišný samostatný obor)
FINSKO	4	VŠ	Helsinki, Kuopio, Turku, Oulu	3,5 roku	bakalář	dentální hygienistka
SLOVENSKO	2	VŠ	Bratislava, Prešov	3 roky	bakalář	dentální hygienistka
NIZOZEMSKO	4	VOŠ	Groningen, Nijmegen, Inholland (Amsterdam, ...), Utrecht	4 roky	diplomovaný specialista	dentální hygienistka

Zdroj: autor

Příloha č. 6: Dotazník rozesílaný DH v ČR

Otázka č. 1: Na jaké škole jste dentální hygienu studoval/a?

Otázka č. 2: Jak dlouho vykonáváte svou praxi jako dentální hygienistka/hygienista?

Otázka č. 3: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

- a) ANO
- b) NE
- c) jiné

Otázka č. 4: Pokud vám nevyhovuje rozsah kompetencí, o jaké činnosti by měly být vaše kompetence rozšířené?

Otázka č. 5: Chtěl/a byste změnit vzdělávací systém DH v ČR?

- a) ANO
- b) NE
- c) jiné

Otázka č. 6: Co byste na vzdělávacím systému chtěl/a změnit?

Otázka č. 7: Měl/a byste zájem o navazující studium v oboru „dentální hygiena“?

- a) ANO
- b) NE
- c) jiné

Otázka č. 8: Uvažovala jste někdy o výkonu své práce dentální hygienistky/dentálního hygienisty v zahraničí?

- a) ANO
- b) NE
- c) jiné

Otázka č. 9: Jakým způsobem se celoživotně vzděláváte?

Příloha č. 7: Dotazník rozesílaný DH v zahraničí

Otázka č. 1: Ve které zemi pracujete jako dentální hygienistka?

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studovala?

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studovala?

Otázka č. 4: Je ve vaší zemi možnost navazujícího studia?

Otázka č. 5: Jaké jsou možnosti navazujícího studia?

Otázka č. 6: Jaké jsou vaše kompetence? (vyberte)

- a) Injekční lokální anestezie
- b) Extrakce dočasných zubů
- c) Extrakce stálých zubů
- d) Terapie kazu – zhotovení výplní (dočasné zuby)
- e) Terapie kazu – zhotovení výplní (stálé zuby)
- f) Pečetění fisur
- g) Zhotovování RTG
- h) Bělení zubů
- i) jiné

Otázka č. 7: Je vaše profese regulována věkem?

Otázka č. 8: Které výkony jsou regulovány věkem? + jaký věk?

Otázka č. 9: Je rozsah vašich kompetencí ovlivněn délkou vaší praxe?

Otázka č. 10: Které kompetence jsou ovlivněné délkou vaší praxe? + jak dlouho?

Otázka č. 11: Pracujete ve veřejném nebo státním sektoru?

- a) Veřejném sektoru
- b) Státním sektoru
- c) jiné

Otázka č. 12: Jak pracujete?

- a) Mám vlastní ordinaci/kliniku, kde je pouze dentální hygiena
- b) Jsem součástí zdravotnického zařízení, kde je i ZL

Otázka č. 13: Máte v ordinaci asistenci (např. sestra) nebo pracujete sama?

- a) Mám asistenci (sestra, ...)
- b) Pracuji sama

Otázka č. 14: Jste spokojena s rozsahem vašich kompetencí vzhledem k rozsahu vašich znalostí?

a) ANO

b) NE

Otázka č. 15: Které kompetence by měly být přidány?

Otázka č. 16: Je ve vaší zemi povinné celoživotní vzdělávání?

Otázka č. 17: Jaké jsou ve vaší zemi možnosti celoživotního vzdělávání?

Příloha č. 8: Odpovědi respondentů druhého dotazníkového šetření
RESPONDENT Č. 1

Otázka č. 1: V jaké zemi pracujete jako DH?

Spojené království

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studoval/a?

University of Leeds

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studoval/a?

3 roky

Otázka č. 4: Máte možnost navazujícího studia?

ANO

Otázka č. 5: Jaké jsou možnosti navazujícího studia?

Magisterský titul

Otázka č. 6: Jaká jsou vaše kompetence?

Injekční lokální anestezie, pečetění fisur, zhotovování RTG, bělení zubů.

Otázka č. 7: Je u vás nějaký z výkonů regulovaný věkem?

NE

Otázka č. 8: Je váš rozsah kompetencí ovlivněn délkou praxe?

NE

Otázka č. 9: Pracujete v soukromém nebo státním sektoru?

V soukromém sektoru

Otázka č. 10: Jak pracujete?

Jsem součástí zdravotnického zařízení, kde je přítomen i ZL

Otázka č. 11: Máte v ordinaci asistenci?

ANO

Otázka č. 12: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

ANO

Otázka č. 13: Je u vás povinné celoživotní vzdělávání?

ANO

Otázka č. 14: Jako jsou možnosti celoživotního vzdělávání?

Nevyplněno

RESPONDENT Č. 2

Otázka č. 1: V jaké zemi pracujete jako DH?

USA

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studoval/a?

nevyplněno

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studoval/a?

2 roky

Otázka č. 4: Máte možnost navazujícího studia?

ANO

Otázka č. 5: Jaké jsou možnosti navazujícího studia?

Magisterský titul

Otázka č. 6: Jaká jsou vaše kompetence?

Injekční lokální anestezie, pečetění fisur, zhotovování RTG, bělení zubů

Otázka č. 7: Je u vás nějaký z výkonů regulovaný věkem?

NE

Otázka č. 8: Je váš rozsah kompetencí ovlivněn délkou praxe?

NE

Otázka č. 9: Pracujete v soukromém nebo státním sektoru?

Ve státním sektoru

Otázka č. 10: Jak pracujete?

Jsem součástí zdravotnického zařízení, kde je přítomen i ZL

Otázka č. 11: Máte v ordinaci asistenci?

ANO

Otázka č. 12: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

NE, měla bych mít větší rozsah kompetencí

Otázka č. 13: Které kompetence by měly být přidány?

nevyplněno

Otázka č. 14: Je u vás povinné celoživotní vzdělávání?

ANO

Otázka č. 15: Jako jsou možnosti celoživotního vzdělávání?

Postgraduální kurzy

RESPONDENT Č. 3

Otázka č. 1: V jaké zemi pracujete jako DH?

Kanada

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studoval/a?

Toronto College of Dental Hygiene and Axiliaries Inc.

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studoval/a?

3 roky

Otázka č. 4: Máte možnost navazujícího studia?

ANO

Otázka č. 5: Jaké jsou možnosti navazujícího studia?

Magisterský titul

Otázka č. 6: Jaká jsou vaše kompetence?

Injekční lokální anestezie, pečetění fisur, zhotovování RTG, bělení zubů

Otázka č. 7: Je u vás nějaký z výkonů regulovaný věkem?

NE

Otázka č. 8: Je váš rozsah kompetencí ovlivněn délkou praxe?

NE

Otázka č. 9: Pracujete v soukromém nebo státním sektoru?

V soukromém sektoru

Otázka č. 10: Jak pracujete?

Jsem součástí zdravotnického zařízení, kde je přítomen i ZL

Otázka č. 11: Máte v ordinaci asistenci?

NE

Otázka č. 12: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

ANO

Otázka č. 13: Je u vás povinné celoživotní vzdělávání?

ANO

Otázka č. 14: Jako jsou možnosti celoživotního vzdělávání?

QAP (= Quality Assurance Program) zkoušky

RESPONDENT Č. 4

Otázka č. 1: V jaké zemi pracujete jako DH?

USA

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studoval/a?

Central Community College a Community college of Denver

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studoval/a?

4 roky

Otázka č. 4: Máte možnost navazujícího studia?

ANO

Otázka č. 5: Jaké jsou možnosti navazujícího studia?

Magisterský titul

Otázka č. 6: Jaká jsou vaše kompetence?

Injekční lokální anestezie, pečetění fisur, zhotovování RTG

Otázka č. 7: Je u vás nějaký z výkonů regulovaný věkem?

NE

Otázka č. 8: Je váš rozsah kompetencí ovlivněn délkou praxe?

NE

Otázka č. 9: Pracujete v soukromém nebo státním sektoru?

Podnikám

Otázka č. 10: Jak pracujete?

Podnikám

Otázka č. 11: Máte v ordinaci asistenci?

ANO

Otázka č. 12: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

NE, měla bych mít větší rozsah kompetencí

Otázka č. 13: Které kompetence by měly být přidány?

Botoxové injekce

Otázka č. 14: Je u vás povinné celoživotní vzdělávání?

ANO

Otázka č. 15: Jako jsou možnosti celoživotního vzdělávání?

Postgraduální kurzy

RESPONDENT Č. 5

Otázka č. 1: V jaké zemi pracujete jako DH?

Spojené království

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studoval/a?

SZŠ A VOŠZ V Brně

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studoval/a?

3 roky

Otázka č. 4: Máte možnost navazujícího studia?

NE

Otázka č. 5: Jaká jsou vaše kompetence?

Injekční lokální anestezie, pečetění fisur, bělení zubů, nacementování provizorních korunek

Otázka č. 6: Je u vás nějaký z výkonů regulovaný věkem?

NE

Otázka č. 7: Je váš rozsah kompetencí ovlivněn délkou praxe?

NE

Otázka č. 8: Pracujete v soukromém nebo státním sektoru?

V soukromém sektoru

Otázka č. 9: Jak pracujete?

Jsem součástí zdravotnického zařízení, kde je přítomen i ZL

Otázka č. 10: Máte v ordinaci asistenci?

ANO

Otázka č. 11: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

ANO

Otázka č. 12: Je u vás povinné celoživotní vzdělávání?

ANO

Otázka č. 13: Jako jsou možnosti celoživotního vzdělávání?

Kurzy

RESPONDENT Č. 6

Otázka č. 1: V jaké zemi pracujete jako DH?

USA

Otázka č. 2: Jakou školu nebo univerzitu jste studoval/a?

Pasadena City College

Otázka č. 3: Jak dlouho jste studoval/a?

4 roky

Otázka č. 4: Máte možnost navazujícího studia?

ANO

Otázka č. 5: Jaké jsou možnosti navazujícího studia?

Magisterský titul

Otázka č. 6: Jaká jsou vaše kompetence?

Injekční lokální anestezie, pečetění fisur, zhotovování RTG, bělení zubů

Otázka č. 7: Je u vás nějaký z výkonů regulovaný věkem?

NE

Otázka č. 8: Je váš rozsah kompetencí ovlivněn délkou praxe?

NE

Otázka č. 9: Pracujete v soukromém nebo státním sektoru?

V soukromém sektoru

Otázka č. 10: Jak pracujete?

Jsem součástí zdravotnického zařízení, kde je přítomen i ZL

Otázka č. 11: Máte v ordinaci asistenci?

NE

Otázka č. 12: Vyhovuje vám rozsah vašich kompetencí?

NE, měla bych mít větší rozsah kompetencí

Otázka č. 13: Které kompetence by měly být přidány?

Lokální anestezie bez dozoru, diagnóza zubního kazu

Otázka č. 14: Je u vás povinné celoživotní vzdělávání?

ANO

Otázka č. 15: Jako jsou možnosti celoživotního vzdělávání?

Postgraduální kurzy